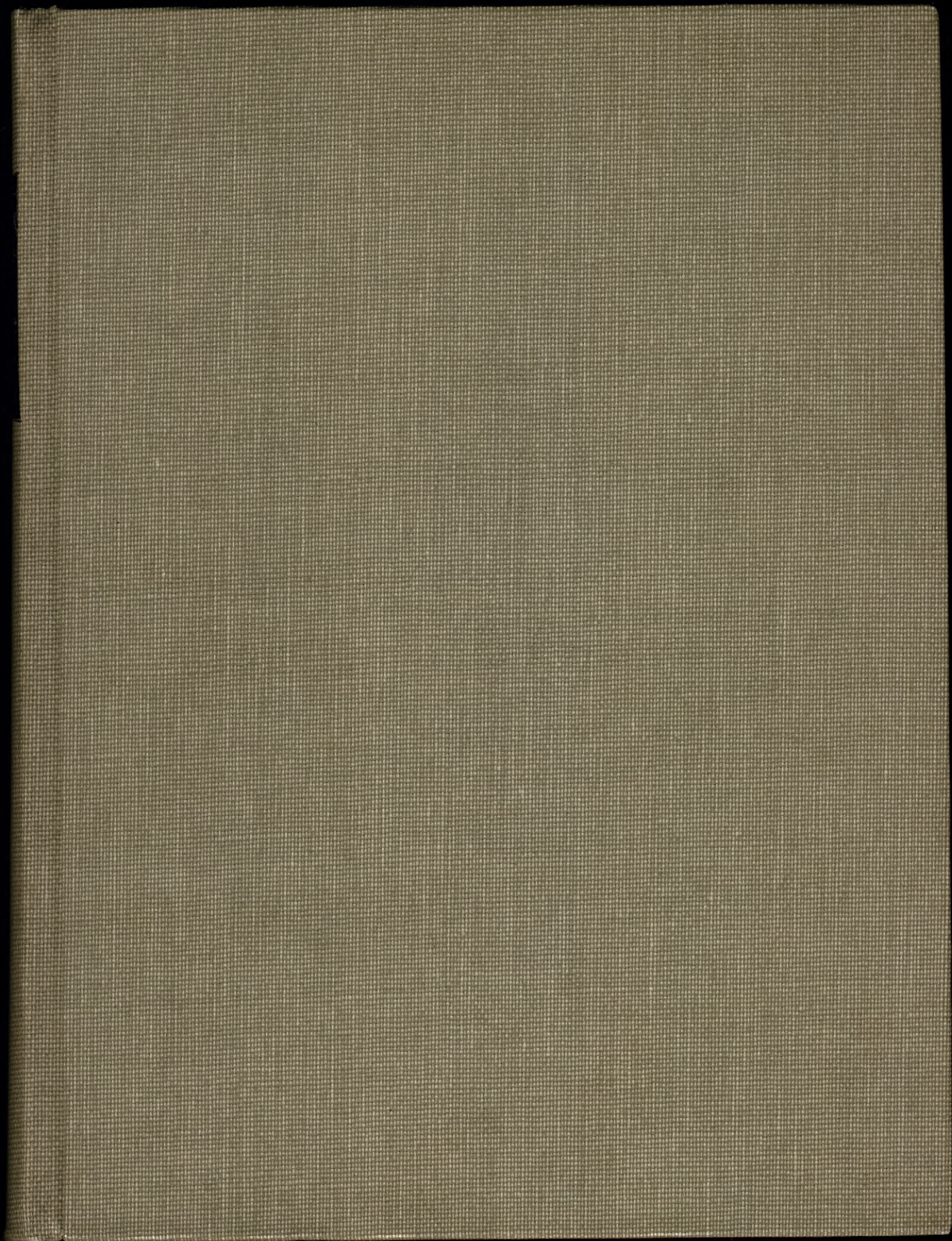

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORG

Biomedicinska biblioteket

PERIODIKA

ACTA

<Göteborg.
Hälsovårds-
nämnden.>

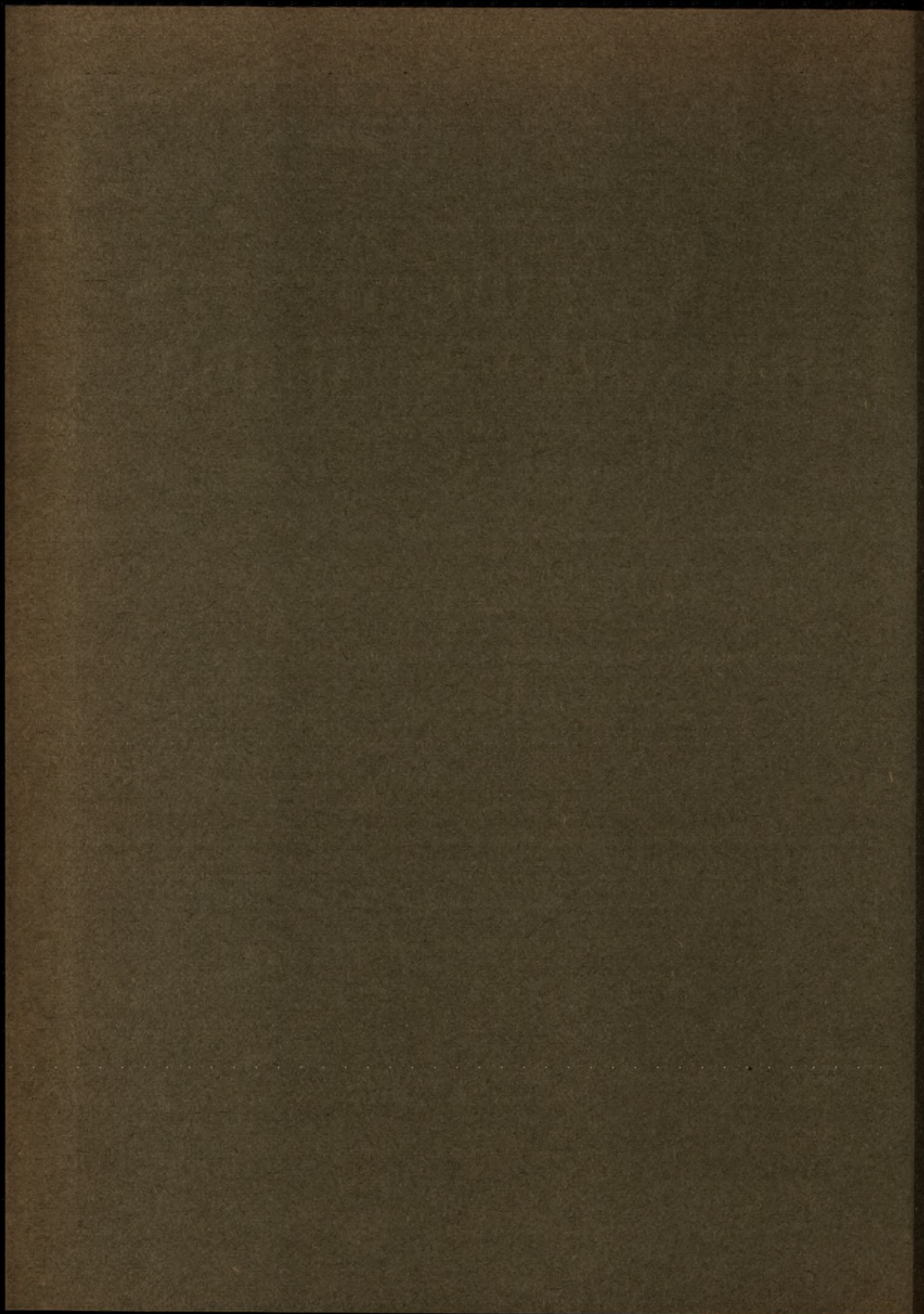
**GÖTEBORGS
HÄLSOVÅRDSNÄMND
ÅRSBERÄTTELSE**

**FÖR ÅR
1933**

**UTARBETAD AV
GÖSTA GÖTHLIN**
FÖRSTE STADSLÄKARE

**GÖTEBORG
A. LINDGREN & SÖNERS BOKTRYCKERI
1934**

GÖTEBORGS HÄLSOVÅRDSNÄMND

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1933

UTARBETAD AV
GÖSTA GÖTHLIN
FÖRSTE STADSLÄKARE

GÖTEBORG
A. LINDGREN & SÖNERS BOKTRYCKERI
1934

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1100 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

INNEHÅLL.

I. Hälsovårdsnämnden.	
1. Samfällda nämnden och första avdelningen	7
2. Den odelade hälsovårdsnämnden	7
3. Hälsovårdsnämndens inspektions- och arbetspersonal ...	8
4. Bakteriologiska laboratoriet.....	8
II. Hälsovården.	
1. Allmän renhållning... ..	9
2. Diverse lokaler och anordningar där renhållningen m. m. övervakas	10
3. Begravningsplatser.....	11
4. Bostäder	11
5. Vatten	13
6. Näringsmedel. Kemiska kontrollanalyser	15
7. Fabriker och näringar	20
8. Anordningar till smittosamma och parasitära sjukdo- mars förebyggande.....	20
9. Barnavårdsverksamheten	26
III. Sjuklighet och sjukvård.	
1. Sjukligheten i staden	28
2. Den allmänna sjukvården i staden	29
3. Sjukhus och polikliniker	30
4. Barnaföderskors vård	30
5. Apoteken	31
6. Rättsmedicin m. m.	31
IV. Befolknings- och dödlighetsstatistik.	
1. Folkmängd, nativitet, mortalitet.....	33
2. Dödsorsakerna.....	34
Epidemisjukhuset	65
Utdrag ur hälsovårdsnämndens räkenskaper	71

TABLE I

Section	Item	Description
I. Introduction	1	General information
	2	Objectives of the study
	3	Scope of the study
	4	Limitations of the study
II. Literature Review	1	Conceptual framework
	2	Theoretical background
	3	Empirical studies
	4	Research gaps
III. Methodology	1	Research design
	2	Sampling method
	3	Data collection
	4	Data analysis
IV. Results and Discussion	1	Descriptive statistics
	2	Inferential statistics
	3	Interpretation of results
	4	Implications of findings
V. Conclusion	1	Summary of findings
	2	Conclusions
	3	Recommendations
	4	Future research

Förteckning å tabeller.

- Tab. 1. Renhållningsanordningar o. d. i Göteborg pr 31 dec. 1933.
- » 2. Av hälsovårdsnämnden anhållna och oskadliggjorda födoämnen under år 1933.
 - » 3. Besiktningar av från utrikes ort införda köttvaror och djurfett under år 1933.
 - » 4. Försäljnings-, tillverknings- och näringslokaler den 31 december 1933.
 - » 5. Sammandrag av resultaten från under år 1933 utförda undersökningar av mjölk och grädde.
 - » 6. Födelsér i Göteborg år 1933, med fördelning på månader.
 - » 7. Födelsér i Göteborg år 1933, med fördelning på församlingar.
 - » 8. Befolkningens rörlighet inom Göteborgs stads församlingar år 1933.
 - » 9. Dödligheten i Göteborg år 1933 inom den mantalsskrivna befolkningen, uppdelad i församlingar.
 - » 10. Dödsfall och dödstal i Göteborg månadsvis åren 1929—1933.
 - » 11. Obligatoriskt anmälda smittosamma sjukdomar i Göteborg månadsvis år 1933.
 - » 12. Vissa smittosamma sjukdomar i Göteborg åren 1924—1933.
 - » 13. Antalet dödsfall i Göteborg åren 1924—1933 i smittosamma sjukdomar ävensom inom de viktigare sjukdomsgrupperna.
 - » 14. Uppgift från 12 distriktsläkare ang. av dem månadsvis iakttagna sjukdomsfall i Göteborg år 1933.
 - » 15. Dödsfall i Göteborg år 1933 med fördelning efter dödsorsak, ålder och kön.
 - » 16. Dödsfall i Göteborg år 1933 med fördelning efter sjukdomsgrupper, månader och kvartal.
 - » 17. Av bostadsinspektionen omhändertagna osunda bostäder åren 1929—1933.

CONTENTS

1. Introduction 1

2. Theoretical Foundations 5

3. Methodology 15

4. Results 25

5. Discussion 35

6. Conclusion 45

7. Appendix 55

8. Bibliography 65

9. Index 75

10. Author's Address 85

I. Hälsovårdsnämnden.

1. Samfällda nämnden och första avdelningen.

Som *ledamöter av samfällda nämnden* (hälso- och sjukvård) ha till och med 30 juni 1933 fungerat:

sjukhusdirektören H. Höglund ordförande, prosektorn d:r C. O. Forselius v. ordförande, direktören A. Hagberg kassaförvaltare, förste stads-läkaren G. Göthlin, polismästaren E. Fontell, fru N. Ahlström, portvak-ten A. Andersson, leg. läkaren E. Belfrage, riksdagsmannen E. Franken-berg, avdelningschefen H. Johansson, sjukkontrollanten E. Kristensson, kamrersassistenten I. Leandersson, ingenjören A. Törnblom och ombuds-mannen O. Wangson.

Som *ledamöter av hälsovårdsnämndens första avdelning* (hälsovård) ha, under samma tid, av ovannämnda personer fungerat:

H. Höglund ordförande, A. Hagberg v. ordförande, förste stadsläka-ren, polismästaren, E. Belfrage, E. Frankenberg och H. Johansson.

2. Den odelade hälsovårdsnämnden.

Från och med 1 juli ha hälso- och sjukvård förlagts under två helt skilda styrelser, hälsovårdsnämnden och sjukhusdirektionen. De leda-möter, som tidigare tillhörde första avdelningen, ingingo som ledamöter i hälsovårdsnämnden (se ovan).

Vid arbetsområdenas uppdelning förlades under hälsovårdsnämnden den egentliga hälsovården med dess underavdelningar samt epidemisjuk-huset, dispensärcentralens observationsavdelning, Barnsanatoriet Räv-landa och poliklinikerna för hud- och könssjukdomar.

Första avdelningens och hälsovårdsnämndens arbeten, som krävt 12 ordinarie och 2 extra sammanträden, ha protokollförts under 578 para-grafer. Nämndens huvuddiarium upptager 1.418 ärenden. Flertalet ärenden av mindre vikt ha diarieförts å de hälsovårdsavdelningar, där de handlagts.

3. Hälsovårdsnämndens inspektions- och arbetspersonal.

Vid nämndens *allmänna avdelning* ha tjänstgjort en kommissarie och tio tillsyningsmän. Fem av dem ha förestått var sitt distrikt för den allmänna hälsovården och tre ha handhaft kontrollen av de epidemiska sjukdomarna samt utfört nödiga desinfektioner. En av distriktsföreståndarna har, med biträde av andra tillsyningsmän, kontrollerat hotell och natthärbärgen, och en annan har övat tillsyn över rakstugor och frisérsalonger. En tillsyningsman har handlagt vissa ärenden rörande staden i dess helhet samt fullgjort expeditionstjänst.

Den *kommunala yrkesinspektionen* har utförts av därtill särskilt förordnad tillsyningsman.

Vid *matvarukontrollen* ha under stadsveterinären tjänstgjort en förste tillsyningsman samt fem ordinarie och fyra extra tillsyningsmän.

Den *hamnhygieniska avdelningen*, som därjämte svarat för desinfektions- och avlusningsanstalterna samt kreaturskarantänen, har tillgodosetts med en förste tillsyningsman samt nödig extra personal, som växlat efter arbetets art.

Vid *bostadsinspektionen* har under sundhetsinspektören arbetat tre inspektriser.

Vid *dispensärcentralen* har under dispensärläkaren tjänstgjort dels två extra läkare, dels sju tuberkulossystrar för det allmänna arbetet och en för ben- och ledgångstuberkulos. En del arbetskraft har kunnat disponeras från dispensärcentralens observationsavdelning.

4. Bakteriologiska laboratoriet.

Laboratoriet har under året utfört följande bakteriologiska och serologiska undersökningar:

Wassermann-prov 17,572 st., difteriprov 3,317, agglutinationsprov (tyfoid, paratyfoid, Bang, dysenteri, tularemi) 1,513, diverse undersökningar rör. tyfoid, dysenteri och undulans 4,642, blododling å varbakterier 210, malariaprov 3, diverse undersökningar å tbc-baciller (sputum, urin, var, punktat etc.) 2,382, sedimentundersökningar 1,840, bakt. undersökning av urin, var, punktat etc. 2,582, vaccinerberedning 306, Calmettevaccin (antal ampuller) 391, Weberprov 29, marsvinsprov 464, blodkroppps- och hämoglobinprov 498, sänkningsreaktioner 257, colititrering av vatten 1,987, bakterieräkning i vatten 3,777, Zondek-Aschheims reaktion 73, Gc-prov 61, komplementbindning för Bangdiagnos 110, diverse reaktioner och prov 482 stycken. — Summa 42,496 undersökningar.

II. Hälsovården.

1. Allmän renhållning.

a) Avträden, vattenklosetter, urinoirer.

Under senaste femårsperioden ha pr 31/12 i staden befintliga avträden och vattenklosetter fördelat sig sålunda:

	1929	1930	1931	1932	1933
Torrklosetter, hämtade av renhållningsverket	15,617	14,953	14,357	13,722	13,480
därav våningskärl	1,456	1,358	1,257	1,016	976
» gårdskärl	14,161	13,595	13,100	12,706	12,504
Hämtningar i medeltal pr kärl och år	39,7	39,6	40,2	38,8	38,6
Vattenklosetter	28,455	32,498	36,167	39,308	41,040
Fastigheter, inom vilka (delvis) finnas torrklosetter	3,854	4,961	4,935	4,766	4,757
Fastigheter, inom vilka (delvis) finnas vattenklosetter	3,509	3,832	4,145	4,591	4,837
Fastigheter, där renhållningsverket hämtat latrin	3,779	3,677	3,498	3,410	3,342

Från hälsovårdsnämndens sida har anmärkning gjorts mot 2,145 avträden (uppsamlingskärl 114, urinbleck 698, cementplaner 64, rengöring 1,078, ventilation 14, andra brister 182).

Vidare har anmärkning måst framställas mot 556 urinoirer (cementplaner 51, invändig beklädnad 185, avlopp 61, rengöring 235, andra brister 24).

Å nämndens vägnar godkänner sundhetsinspektören nyanläggningar av vattenklosetter samt sådana torrklosetter, som uppställas lägre än markens yta.

b) Gatu- och gårdsrenhållning.

Permanent gator renhållas av fastighetsägarna. Gaturenhållningen övervakas noga och skötes i stort sett klanderfritt.

För torg, öppna platser och allmänna områden svarar i huvudsak renhållningsverket. Gatu- och vägförvaltningen renhåller makadamgatorna, dock med undantag för gångbanorna, där fastighetsägarna sopa och bortforsla snö.

Under senaste femårsperioden har gårdsrenhållningen ombesörjts sålunda:

	1929	1930	1931	1932	1933
Fastigheter, där renhållningsverket hämtat latrin eller avfall	6,821	7,082	7,300	7,521	7,700
Fastigheter, där enskilda ombesörjt renhållningen	1,580	1,717	1,971	1,988	2,030

	1929	1930	1931	1932	1933
Fastigheter, där renhållningsverket utfört sophämtning...	6,533	6,729	6,901	7,145	7,318
Gårdsbrunnar, som rensats av renhållningsverket	12,719	13,015	13,330	13,601	13,809
Antal rensningar pr brunn o. år	8,5	8,2	8,5	9,3	8,5

Av de sopor, som renhållningsverket uppsamlat, ha 53,3 % använts till utfyllnad, 30,9 % ha förbränts och 15,8 % ha försålts.

Mot gårdar har anmärkning framställts i 970 fall (cementerung 70, stensättning 95, planering 22, avlopp 77, renhållning 402, andra brister 304).

I fråga om sopkärlen och deras omgivning ha gjorts 656 anmärkningar (uppställningsplaner 294, kärl 142, lock 98, otillräcklighet 39, rengöring 64, andra brister 19).

c) *Avledning av spillvatten.*

Stadens kloaknät har i huvudsak vuxit ut med de områden, som nyöppnats för ordnad byggnadsverksamhet.

I stadens perifera delar fortgår emellertid en ofta spridd bebyggelse, och av kostnadshänsyn kunna avloppsledningar ej alltid dragas fram till dessa tämligen vildvuxna byggnadsområden. Följden blir, att spillvattenet, med eller utan provisorisk rening, måste släppas ut i öppna diken. Olägenheterna härav utebli ej och med växande bebyggelse bli de rätt snart tämligen stora. I dylika fall nödgas nämnden att med eller utan föreläggande ingripa, men till och med tämligen dyrbara åtgärder måste utgöra provisorier i avvaktan på att tillkoppling kan ske till stadens avloppsnät.

Mölndalsån har under de senaste bägge varma och vattenfattiga somrarna berett staden så betydande obehag, att kraftiga åtgärder ovillkorligen måste vidtagas inom en snar framtid. Undersökningar pågå och förslag till åtgärder kunna väntas i början av 1934.

2. Diverse lokaler och anordningar där renhållningen m. m. övervakas.

a) *Stall, ladugårdar, svinhus.*

Antal förefintliga lokaler:

	1929	1930	1931	1932	1933
Stall	326	318	296	265	257
Ladugårdar	193	196	193	188	180
Svinhus	120	134	127	121	109

Mot stall, ladugårdar och svinhus ha under året måst framställas resp. 386, 225 och 154 anmärkningar.

b) *Upplag av lump, hudar och ben.*

Inom staden finnas 24 sådana. Anmärkning mot dem har framställts i 9 fall.

c) *Rakstugor, frisérsalonger.*

Staden hyser 166 rakstugor och 181 damfrisérsalonger mot resp. 159, 170 året förut. Mot lokalerna och deras skötsel ha måst framställas 215 anmärkningar (lokaler 101, luftväxling 18, allmän renhållning 41, orena verktyg 29, andra brister 26).

d) *Hotell och natthärbärgen.*

Under året ha 51 hotell och 5 natthärbärgen stått under regelbunden tillsyn. Mot lokalerna och deras skötsel ha gjorts 142 anmärkningar.

Nu gällande stadga för natthärbärgen, vilken bl. a. ej träffar det yrkesmässiga inneboendesystemet, är i behov av modernisering.

e) *Sopstörtningstrummor.*

Dylika trummor, konstruerade enligt H. S. B.-systemet i Stockholm, anläggas allt oftare och de synas fylla rimliga hygieniska krav. Anläggningarna prövas från fall till fall i anslutning till särskilda föreskrifter.

3. Begravningsplatser.

Hälsovårdsnämnden har haft att yttra sig över en mindre omläggning av Stampens gamla kyrkogård.

4. Bostäder. (D:r L. Bladini.)

a) *Slutbesiktning av ny- och ombyggnader.*

Med stöd av byggnadsordningens § 59 mom. 2 har sundhetsinspektören, enligt uppdrag av hälsovårdsnämnden, på vanligt sätt deltagit i byggnadsnämndens slutbesiktningar av bostäder och bostadshus. Sådana inspektioner ha verkställts till ett antal av 260 beträffande nya hus och 158 i fråga om ombyggnader.

Enligt uppgift från stadsarkitektkontoret ha under året tillkommit 3,584 boningsrum och 1,936 kök. Motsvarande bostadslägenheter fördeia sig sålunda: två st. kök utan rum, 42 st. ett rum utan kök, 19 st. två eller flera rum utan kök, 34 st. rum med kokvrå, 2 st. två eller flera rum med kokvrå, 999 lägenheter med ett rum, 624 med två, 152 med tre, 94 med fyra, 34 med fem och 30 med sex eller flera rum, allt med tillhörande kök.

På grund av mindervärdighet, gaturegleringar eller andra orsaker ha under året avgått 615 bostadsrum och 191 kök. Motsvarande bostadslägenheter ha utgjorts av 4 st. kök utan rum, 58 st. ett rum utan kök, 4 st.

två eller flera rum utan kök, 71 lägenheter med ett rum, 28 med två, 24 med tre, 17 med fyra, 12 med fem och 31 med sex eller flera rum, allt med tillhörande kök.

b) Besiktning av och utredning angående anmälda eller av bostadsinspektionen anträffade osunda bostäder. (Se tab. 17.)

De ärenden, som tillkommit under året, uppgå till 1,779. I 35 av fallen har klagomålet efter utredning befunnits helt eller skäligen obefogat. I 127 fall har muntlig eller skriftlig utredning begärts och råd lämnats utan att annat ingripande från bostadsinspektionens sida ifrågakommit. Med frånräknande av dessa grupper återstå 1,617 fall. Av dessa har anmälan i 71 fall (4,4 %) ingått från fastighetsägaren, i 559 fall (34,6 %) från hyresgästen, i 101 fall (6,2 %) från annan intressent. I 886 fall (54,8 %) har bostadsinspektionen själv tagit initiativ till åtgärd.

Lägges till de 1,617 fallen de från föregående år kvarstående 141 fallen, erhålles summan av de ärenden, som under 1933 givit anledning till ingripande från bostadsinspektionens sida, alltså 1,758 fall. I fråga om dessa har missförhållandet kunnat avhjälpas i 1,368 fall (77,8 %), endast delvis avhjälpas i 53 fall (3 %). I 337 fall (19,2 %) ha tills vidare inga åtgärder kunnat genomföras. De utförda rättelserna ha i 1,338 fall åstadkommits genom husägarens och i 83 fall genom hyresgästens försorg.

Av alla under året behandlade ärenden, sammanlagt 1,920 st., ha 1,571 kunnat slutföras. I 228 fall har bristen måst registreras för framtida åtgärd. Till nästa år kvarstå 121 ärenden, som äro under arbete.

c) Registrering av sanitärt undermåliga bostäder.

Vid brist, som ej inom närmaste framtiden kan väntas bli avhjälpd, registreras lägenheten för kontroll. De vanligaste orsakerna härtill äro dålig dager och bofällighet. Under året har 368 lägenheter nyregistrerats och antalet registrerade bostäder uppgick vid årets slut till 1,487 lägenheter, som sålunda äro föremål för permanent övervakning från bostadsinspektionens sida. Flertalet av de registrerade bostäderna är "barnförbudna". Av de registrerade bostäderna voro vid årets slut cirka 250 av så undermålig beskaffenhet, att de med stöd av hälsovårdsstadgan när som helst kunna utdömas. Vanligaste orsaken är golv under markens yta (källarbostäder). Invånarna i dessa utdömbara bostäder föredraga dock att bo kvar, enär hyrorna äro ytterst låga och några lägenheter med tillnärmelsevis samma hyra ej stå till förfogande. Hälsovårdsnämnden nödgas därför tills vidare låta bero, dock medges aldrig förnyad uthyrning efter nuvarande hyresgästs avflyttning. Ingen av de nämnda lägenheterna bebos av minderåriga. Så har dock tidigare

varit fallet, men genom samarbete med stadens fastighetskontor ha alla sådana familjer kunnat förflyttas till bättre bostäder.

d) Fortlöpande besiktning av smålägenheter.

Bostadsinspektionen utför årligen ett stort antal fortlöpande besiktningar av smålägenheter, under 1933 s:a 813 st. Dessa utföras systematiskt i varje stadsdel, hus efter hus, varvid alla väsentliga sanitära brister upptagas till behandling. Bristerna avhjälpas antingen omedelbart eller också registreras de för framtida åtgärd.

Överbefolkningen i smålägenheter erbjuder ofta oöverstigliga svårigheter, där ekonomiska resurser saknas. Bostadsinspektionen nödgas för närvarande åtnöja sig med föreskrift, att enkelrum ej får uthyras till familjebostad. I fall av svårare överbefolkning, särskilt i bofälliga lägenheter, har bostadsinspektionen, likaledes genom samarbete med stadens fastighetskontor, kunnat åvägbringa omflyttning till större lägenhet i staden tillhörigt hus. Staden disponerar för närvarande omkring 4,000 lägenheter i egna hus, varav cirka 3,100 i äldre hus och cirka 900 i moderna fastigheter med centralvärme.

Den livliga byggnadsverksamheten under de senaste åren har medfört ett välbehövt tillskott av smålägenheter, så att bristen härför numera kan sägas vara i huvudsak fylld. Dock är bostadsproblemet fortfarande svårt för den mindre bemedlade, enär hyran i de nybyggda bostadshusen ligger cirka 40—50 % över hyran i de äldre fastigheterna. Av dessa rivs årligen ett flertal, varjämte genom hälsovårdsnämndens ingripande årligen ett stort antal (d. å. 150 st.) försvinna ur bostadsmarknaden. Antalet bostäder med billiga hyror blir därför årligen allt mindre.

5. Vatten.

Den totala vattenförbrukningen har uppgått till:

Filtrerat vatten från Delsjön.....	3,962 milj. m ³	=	28 %
» Götaälsvatten från Alelyckan	7,770 »	»	56 %
Konstgjort grundvatten » »	2,264 »	»	16 %
	<hr/>		
	13,996 »	»	100 %

Årsförbrukningen, fördelad på stadens invånare, ger följande *medelförbrukning* i liter pr individ och dygn:

	1931	1932	1933
för hushållsbehov, inkl. förluster	109,2	108,4	115,9
» industriella behov	30,9	30,9	30,1
» allmänna behov	4,4	4,5	4,8
» vattenverkets egna behov	0,9	0,9	1,4
	<hr/>		
	145,4	144,7	152,2

Alelyckans älvvatten kloreras numera, efter framställning från hälsovårdsnämnden, ej blott vid intaget, utan även efter undergången rening. Kostnaden för kloreringen av till staden levererat vatten har uppgått till 0,036 öre pr m³ och klormängden pr samma vattenkvantitet har i medeltal varit 0,65 gram. I övrigt underkastas älvvattnet snabb- resp. långsamfiltrering. Delsjöns vatten undergår endast långsamfiltrering. För att kunna möta eventuella behov har en kloreringsanläggning installerats vid Delsjöns vattenverk, men den har ännu ej trätt i funktion.

Alelyckans vatten har under senare delen av året gett anledning till välgrundade klagomål på grund av en tidvis hög salthalt ävensom dyktig smak. Den s. k. saltfronten i älven har noga kontrollerats, varvid man funnit, att den kunnat stiga ända till 12,550 meter ovan vattenledningsintaget. I renvattenledningarna har man uppmätt en salthalt, varierande mellan 7,1 mg/lit. och 781 mg/lit. Sistnämnda klorhalt förekom den 10 och 11 oktober. Sedan Alelyckeverket anlades, har i råvattnet ej tidigare uppmäts högre klorhalt än 443 mg/lit. och några klagomål å salt smak ha veterligen ej under tidigare år förekommit.

I avsikt att borttaga dysmaken har från och med den 10/12 råvattnet tillsatts med s. k. aktivt kol. Resultatet har till synes varit gott och klagomålen har i stort sett upphört.

Alltjämt genomförs regelbundna bakteriologiska undersökningar. Proven ha som medelvärden gett följande resultat (den 31/7 igångsattes klorering av renvattnet i pumphuset):

Antalet bakt. kolonier pr cm³ i gelatinakultur vid 20° C efter 48 timmar:

	1931	1932	1933 (1/1—31/7)	1933 (1/8—31/12)
<i>Alelyckan:</i>				
i råvattnet	351	423	364	688
i klorerat råvatten	18	18	23	28
i snabbfiltrerat älvvatten	12	13	30	65
i långsamfiltrerat älvvatten	6	5	25	24
i konstgjort grundvatten	2	3	5	4
i renvatten till staden	7	5	9	6
<i>Delsjön:</i>				
i råvattnet	38	24		51
i renvatten till staden	4	4		30

Colititern i råvatten och renvatten:

Siffrorna under resp. colititer betyda antalet vattenprov, som gett positivt resultat med i översta kolumnen angiven vattenmängd i cm³.

För tiden 1/1—31/7.

	0.05 V c V	0.1 V c V	0.5 V c V	1 V c V	2 V c V	5 V c V	10 V c V	20 V c V	50 V c V	100 V c V	200 V c V	200 V c
<i>Alelyckan:</i>												
i råvattnet	3	3	39	15	6	5	4	1	10	10	6	6
i klorerat råvatten						2	3	31	34	10	9	9
i snabbfiltrerat älvvatten					1	1	3	30	24	22	218	218
i långsamfiltrerat älvvatten ...						4	3	7	42	80	49	49
i renvatten till staden						1	2	7	18	16	49	49
<i>Delsjön:</i>												
i råvattnet					6	7	6	8	14	9	32	32
i renvatten till staden								2	6	16	52	52

För tiden 1/8—31/12.

	0.05 V c V	0.1 V c V	0.5 V c V	1 V c V	2 V c V	5 V c V	10 V c V	20 V c V	50 V c V	100 V c V	200 V c V	200 V c
<i>Alelyckan:</i>												
i råvattnet	4	10	23	19	6	2	7	1	20	20	3	5
i klorerat råvatten						2	2	14	22	17	5	5
i snabbfiltrerat älvvatten						4	5	13	20	55	141	141
i långsamfiltrerat älvvatten ...								2	5	12	48	48
i renvatten till staden												
<i>Delsjön:</i>												
i råvattnet					6	7	6	8	14	9	32	32
i renvatten till staden								2	6	16	52	52

6. Näringsmedel. Kemiska kontrollanalyser.

a) Matvarukontrollen. (Stadsveterinär R. Ahlström.)

Under året ha utförts 72,343 (föregående året 69,363) inspektioner i de lokaler och på de platser, där matvaror till salu hållas eller för försäljning förvaras eller bearbetas. Därvid ha 10,044 kg. födoämnen beslagtogs som otjänliga till människoföda (Tab. 2).

I enlighet med kungl. förordningen av 30 sept. 1921 angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett ha 1,389 partier importerade varor, utgörande tillsammans 3,182,922 kg., undersökts. Därav godkändes och stämplades 3,182,001 kg., 479 kg. beslagtogs och 442 kg.

reexporterades. Tab. 3 utvisar kvantiteterna av de olika varuslagen, fördelade på exportländerna.

Efter anmälan av stadens auktionskammare ha 40 till försäljning på auktion avsedda partier livsmedel, tillsammans vägande 44,444 kg., besiktigats. Av dessa godkändes 18,054 kg., 40 kg. kasserades och beslagtogs och 26,350 kg. frigåvos under villkor, att varans mindervärdiga beskaffenhet deklarerades före auktionen.

Enligt besiktningsliggarna i matvarulokalerna ha tillsyningsmännen under året gjort anmärkningar i 1,128 fall, därav i 291 fall för bristande ordning och snygghet och i 741 fall för försummat underhåll av lokalerna.

Antalet matvarulokaler, vilka varit föremål för övervakande enligt gällande föreskrifter, utgjorde vid årets slut 3,488, därav 377 tillverkningslokaler, nämligen 199 bagerier, 22 sockerbagerier, 91 charkuteriverkstäder, 7 mejerier, 32 choklad-, konfektyr- och glacefabriker, 12 saft- och vattenfabriker, 6 bryggerier, 7 konservfabriker och 1 margarin-fabrik (Tab. 4).

Matvarulokalerna ha under senare åren ökats i antal långt mera än som betingats av folkmängdens tillväxt. Jämförelsen med motsvarande siffror för år 1923 visar en ökning under senaste 10-årsperioden av icke mindre än 960 nytillkomna lokaler, utgörande 38 %. Följande tabell anger vilka slag av tillverknings- och försäljningslokaler som mest bidragit till denna ökning.

	År 1923	År 1933	Ökning	
			antal	i %
Charkuteriverkstäder	71	91	20	28
Bagerier	162	199	37	23
Mjölkbutiker	428	778	350	81
Köttbutiker	330	425	95	39
Brödbutiker	243	441	98	40
Fiskbutiker	101	180	79	78
Matserveringar	82	134	52	63
Kaféer	231	326	95	41

Särskilt anmärkningsvärt är det stora antalet mjölkbutiker i staden. Tidigare har mjölkdistributionen huvudsakligen ägt rum genom butikerna, men under senare år har i allt större utsträckning mjölken hem-sänts från mejerier och tappningslokaler direkt till konsumenterna. Till följd härav har butiksomsättningen på mjölk väsentligt minskats. Enligt inhämtade uppgifter utgjorde totalförsäljningen av oskummad mjölk i butikerna under år 1933 i medeltal pr dag c:a 82,000 liter, motsvarande genomsnittligt pr butik 105 liter. I endast 30 butiker såldes över 200 liter pr dag och i endast 310 butiker över 100 liter, medan i 108 butiker försäljningen uppgick till högst 50 liter pr dag. I 35 butiker nådde dagsomsättningen icke ens upp till 30 liter.

Med undantag för en del äldre lokaler motsvara numera såväl tillverknings- som försäljningslokalerna i allmänhet högt ställda hygieniska krav ifråga om anordning och inredning. Snart sagt överallt äro sär-

skilda anordningar vidtagna till skydd mot de för skyltning utställda matvarornas förorening, s. k. diskskydd, och i stor utsträckning har man börjat införa kyltekniska anordningar i förvaringsrummen för ömtåligare födoämnen såsom färskt kött och färdiga maträtter. Vid årets slut funnos kylrum eller kylskåp med elektrisk drift i 158 av de 291 köttlokalerna, som icke tillhöra saluhallarne, samt i flertalet restauranger och större matserveringar.

Konsumtionen av oskummad mjölk var, enligt vad som framgått av de vid provtagningar i mejerier, från större leverantörer och i mjölkbutikerna under olika tider insamlade uppgifterna incl. beräknad leverans av producenter direkt till konsumenterna, i medeltal 0,56 liter pr invånare och dag.

Kontrollen över mjölkhandeln har i stort sett arbetat efter samma plan som förut. Liksom under närmast föregående två åren ha uttagningarna av mjölkprov till väsentlig del förlagts till mejerierna inom staden och proven ha där tagits ur varje leverantörs samtliga transportkärl, innan mjölken undergått mejeribehandling. Dessutom har särskild kontrollant vid upprepade besök övervakat den behandling, som mejerierna låta mjölken undergå i syfte att förstöra eventuella smittoämnen. Med endast ett undantag ha stadens samtliga mejerier maskinell utrustning för detta ändamål och inemot 90 % av all oskummad mjölk, som utsläppes i handeln för konsumtion, underkastats nämnda behandling, i regel s. k. långtidspastörisering. Den särskilda kontrollen i dessa mejerier har avsett att konstatera, huruvida mjölken uppvärmts till den temperatur, som erfordras för att behandlingen skall bli tillräckligt effektiv. Vid under året på olika tider utförda 207 inspektioner i mejerierna har pastöriseringen kontrollerats i 503 fall. Därvid konstaterades, att i 208 fall mjölken icke höll den som minimum fordrade temperaturen. Beteckningen "långtidspastöriserad", under vilken mjölken allmänt säljes i butikerna, innebär således under nuvarande förhållanden icke någon garanti för att mjölken är av den hygieniska beskaffenhet, som beteckningen innebär. Full trygghet härutinnan liksom överhuvudtaget ifråga om all mjölk med beteckning, som anger att mjölken undergått uppvärmning, kan endast ernås genom en av hälsovårdsnämnden föranstaltad permanent kontroll i mejerierna.

Endast c:a 10 % av den oskummade mjölk, som här saluföres, har icke varit föremål för särskild behandling — pastörisering e. d. Denna mjölk försäljes dels i butiker dels av producenterna själva till privata hushåll. 13 av dessa butiker innehavas av ett mejeri, till vilket mjölken levereras från ett fåtal stora egendomar, övriga butiker, som föra opastöriserad mjölk, inköpa denna från producenter i närheten av staden. De egendomar, vilka inriktat sin mjölkproduktion huvudsakligen på leverans till privata hushåll, äro givetvis angelägna att hela året om kunna hålla uppe produktionen vid ungefär samma kvantitet. I detta syfte rekryteras ladugårdsbesättningen genom inköp — på marknader

eller genom kreaturshandlare — av kalvfärdiga kor. Då i regel ingen veterinärundersökning ifrågasättes vid dessa inköp, är den risken påtaglig, att till synes friska men med för mjölken farliga sjukdomar, framför allt med höggradig tuberkulos, behäftade mjölkkor tillföras dessa ladugårdar. Sådana fall ha också här konstaterats dels genom klinisk undersökning i ladugård dels genom rapporter från härvarande slakthus. Tillfredsställande trygghet lämna endast de ladugårdar, vilka äro föremål för regelbunden veterinärkontroll och givetvis framför allt de ladugårdar, vilka äro av hälsovårdsnämnden godkända för försäljning av s. k. kontrollerad mjölk.

På nämndens laboratorium för mjölkkontroll ha, som av tab. 5 framgår, undersökts 15,871 prov (föregående året 15,026 prov) oskummad mjölk jämte 531 prov kontrollmjölk. Medelfetthalten för samtliga prov var 3,31 % (föregående året 3,27 %). Av de 10,148 prov, som uttagits ur producenternas leveranser, innan mjölken behandlats på mejeri, ha 772 prov, utgörande 7,61 %, visat en surhetsgrad av minst 7,6, angivande att mjölken icke varit tillräckligt hållbar, 2,930 prov, 28,84 % av samtliga, ha reduktasavfärgats inom 3 timmar — bakteriehalten har varit abnormt hög — och 913 prov, 9 %, ha visat någon, i regel obetydlig förorening. Motsvarande procentsiffror voro för den mjölk, som utgick från mejerierna för försäljning efter där företagen sortering, silning och eventuellt pastörisering, resp. 0,20, 1,83 och 0,32.

Vid förprovning på sjukliga avsöndringar i mjölken, katalasprovet, ha av samtliga prov 818, utgörande 5,16 %, ansetts misstänkta, varför sedimentet efter centrifugering närmare undersökts. Med ledning härav uttogos och undersöktes mjölkprov från 429 kor i 13 ladugårdar, varvid 13 kor konstaterades lida av kronisk juverinflammation. De sjuka djuren isolerades, sjukligt förändrad mjölk förstördes och de smittade ladugårdarne ställdes under veterinärobservation, tills sjukdomen upphört.

Sammanlagt 1,339 prov kaffegrädder ha undersökts på fetthalten. Medelfetthalten var 18,06 %. Ett prov höll lägre fetthalt än den som minimum föreskrivna, 12 %.

Följande 8 ladugårdar ha under året varit av hälsovårdsnämnden godkända för försäljning av kontrollerad mjölk: Bjertorp, Bosgården pr Rävlanda, Ekered pr Källered, Gullbringa, Tjolöholm, Maleviks gård, Kilanda säteri samt, till medio av december månad, Bergsgården pr Sollebrunn. Medelfetthalten i samtliga prov kontrollmjölk var 3,49 %.

För förseelser mot gällande föreskrifter om matvaruhandeln ha för årets anställande till poliskammaren rapporterats 26 fall, därav 10 fall för bristande renlighet i matvarulokal och för osnygg hantering av matvaror. Skrivelser, innehållande anmärkningar och varningar ifråga om lokaler och matvaror, ha utgått till ett antal av 1,707, därav 1,632 rörande saluförd mjölk.

b) *Stadskemistens laboratorium* (D:r K. Almström).

Under året ha 1,693 undersökningsuppdrag inkommit till laboratoriet.

Närings- och njutningsmedel	385 prov
Vatten	514 »
Kemikalier och kemiskt-tekniska produkter (inkl. hyttprodukter)	163 »
Trämassa (antalet provade balar var 2,004)	171 »
Fettartade substanser (inkl. maskin- och lysoljor, eteriska oljor, fernissor o. d.)	143 »
Malmer, bergarter, bränslen o. d.	64 »
Fodermedel	10 »
Gödselmedel	3 »
Arsenikprov	10 »
Diverse	236 »

S:a 1,693 prov

För matvarukontrollens och importkontrollens räkning ha följande prov undersökts: förorening 1 prov, grädde 10, honung 1, konserver 11, korv 2, kotlett 1, mineralvatten 1, mjölk 13, råg 1, och tenn 1 prov.

Om dessa prov meddelas följande närmare uppgifter:

Ett prov av förorening från fat med tarmar bestod av härsket fett, sand, växtdelar och organisk detritus.

Av 10 prov grädde visade 2 st. lägre fetthalt än 12 %.

Ett prov av honung visade försvagade diastatiska ferment.

10 prov av kaviarkonserver och ett prov av konserverad sås till fiskbullar visade sig innehålla förbjuden tillsats av färgämne.

1 prov av fläskkorv var utan anmärkning.

1 prov av korv innehöll förbjuden tillsats av färgämne.

1 prov av salt kotlett var fritt från salpeter.

Av 13 prov av mjölk visade 10 st. vattenspädning och av övriga 3 prov visade 1 en fetthalt under 3 %.

1 prov av hel råg var förorenat av levande insektlarver, kokongtråd och insekt-exkrement.

1 prov av tenn innehöll tillåten blyhalt 0,58 %.

Förutom för matvarukontrollen och importkontrollen ha för kommunala verk och inrättningar i Göteborg följande prov undersökts:

Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset: blod 5, maginnehåll 1 prov. Göteborgs Akvarium: vatten 1 prov. Brandkåren: brandrester 1, tvål-lösning 1 prov. Drätselkammaren: fläckar 1, färg 1, terpentin 1 prov. Elektricitetsverket: utslag å betong 1, elektrolyt 2, stenkol 1 prov. Fattigvården: grädde 5, choklad 2 prov. Gasverket: gasreningsmassa 2 prov. Hamnkontoret: vatten 1, säck och kli 1, beläggning 1, färg 1 prov. Hälsovårdsnämnden, sundhetsinspektören: vatten 4 prov. Göteborgs Museum: tätning 1 prov. Polisverket: bedövningspatron 1, brand 2, självantändning 1, vätska 1 prov. Renhållningsverket: vatten 36, sopor 14, olja 3 prov. Spårvägarna: olja 2 prov. Vattenledningsverket:

vatten 289, kalk 1, rost 1, lösningar 6, poseidonbrunnen 1 prov. Renströmska badanstalten: vatten 50 prov. S:t Jörgens sjukhus: grädd 4 prov.

7. Fabriker och näringar.

Under året ha 1,315 arbetsställen inspekterats med 2,114 besök. Av sagda arbetsställen voro 193 att hänföra till hantverk, 875 till handel och 275 till annan verksamhet.

Samtliga under kommunal tillsyn stående arbetsplatser i staden utgjorde vid årets utgång 3,101 med en arbetsstyrka av 8,031 personer.

Med stöd av arbetarskyddslagen ha råd och anvisningar lämnats i 55 fall till förekommande av olycksfall (§ 4) och i 54 fall till förekommande av ohälsa (§ 5).

I fråga om arbetstidens förläggning och längd ha gjorts 37 anmärkningar. I 4 fall har man måst beivra minderårigas användande i arbete före stadgad ålder eller fullgjord skolplikt. Föreskrifter om intygsböcker, journalföring av övertidsarbete m. m. ha föranlett ingripande i 426 fall.

8. Anordningar till smittosamma och parasitära sjukdomars förebyggande.

a) *Epidemisjukhuset.*

Epidemisjukhuset har under sista femårsperioden vårdat följande fall:

	1929	1930	1931	1932	1933
Tyfoid och paratyfoid	110	39	28	28	25
Scarlatina	198	265	232	603	603
Diphtheria	259	398	474	263	326
Croup (utan difteri)	28	14	11	2	6
Angina	153	172	183	143	135
Meningitis epidemica	6	8	5	5	5
Encephalitis lethargica	8	10	6	6	3
Poliomyelitis acuta	3	8	11	39	8
Dysenteria	1	2	3	1	217
Febris undulans	—	—	—	2	3
Influenta	156	30	131	76	257
Annan sjukdom	253	225	173	297	235
	1,175	1,182	1,339	1,475	1,823

Härtill komma under åren 1930—1933 resp. 152, 168, 90 och 46 fall av provisoriskt vårdade lungtuberkuloser.

I övrigt hänvisas till mer detaljerad redogörelse i denna berättelse.

b) *Anmälda smittosamma sjukdomar.*

Antalet enl. epidemilagen incl. dess tillägg rapporterade smittofall ha utgjort 1,015 mot 809 året förut. Övriga uppgifter återfinnas under kap. III: sjuklighet.

I epidemilagen angivna sjukdomsfall ha som regel inlagts å epidemisjukhuset. Undantag ha huvudsakligen gjorts för ett mindre antal scarlatina-fall, när anledning därtill funnits och fullgod isolering kunnat anordnas i hemmet. I hem, där smittofall anmäls, har nämnden föranställt kontrollbesök i och för utredning samt verkställt till omfattningen tämligen modifierade desinfektioner. Friska syskon ha avhållits från skolbesök inkubationstidens längd och andra friska personer ur omgivningen ha i viss utsträckning underkastats nödiga restriktioner.

c) *Särskilda åtgärder mot smittosamma sjukdomars införande i riket. Hamnhygien.*

De av hälsovårdsnämnden förordnade besiktningsmännen ha verkställt 177 besiktningar av fartyg, kommande från av Kommerskollegium smittoförklarade hamnar. Uti 126 fall har det gällt pestsmittade platser, varför dessa fartyg som regel måst ställas under fortlöpande tillsyn i härvarande hamn. I samband med besiktningarna ha bl. a. följande sjukdomsfall anträffats: gonorrhé 13 fall, syfilis 5, ulcus molle 5, lymfogranelom 2, div. infektioner 5, appendicit 2, magsår 1, malaria 2, reumatisk polyartrit 1, dysenteri 1, lungtbc 1, olycksfall 2, div. åkommor 3 fall.

För att tillgodose den allmänna skeppshygien ha 815 besiktningar verkställts ombord.

d) *Tuberkulosen.*

För vård av lungtuberkulos har staden haft tillgång till 519 vårdplatser, d. v. s. 2,05 pr 1,000 invånare, med följande fördelning:

Renströmska sjukhuset	258
Sjuk- och vårdhemmet Gibraltar	82
Dispensärcentralens observationsavdelning	29
Epidemisjukhuset (provisoriska platser)	14
Barnsanatoriet Rävlanda.....	136

Summa 519 platser

All stadens dispensärvård är sammanförd till den s. k. Dispensärcentralen, som har nödiga lokaler för undersökningar, röntgen, laborationer, behandling, arkiv och förråd. Under Centralen sorterar även nyssnämnda observationsavdelning med 29 sängar.

Tuberkulosbyråns verksamhet. (D:r Hj. Anderson.)

Byråns verksamhet har fortgått enligt samma linjer som förut. Det radiologiska arbetet har ytterligare väsentligt ökats, och 1,615 röntgenfotografier ha tagits.

Årets nya lungtuberkulosmaterial har utgjorts av 175 män, 238 kvinnor och 19 barn, sammanlagt 432 fall. Tuberkulos i annat organ än lungorna har nyanträffats hos 15 män, 38 kvinnor och 233 barn, sammanlagt alltså 286 personer.

I 3,231 tuberkulösa eller av tuberkulos hotade hem ha tuberkulossystemen avlagt 10,325 besök. Någon form av understöd har lämnats åt 1,302 familjer. Byrån har utfärdat 1,053 remisser till sjukhus och vårdanstalter för tuberkulösa. Till barnhem och permanenta kolonier ha 223 barn sänts. Någon form av sommarvistelse på landet har bekostats eller förmedlats för 593 klena barn ur tuberkulösa familjer. Sammanlagt 177 tuberkulösa barn ha beretts lantvistelse inom för dem avsedda kolonier.

Å Sommarsanatoriet Sandarne, i verksamhet sedan 1903, ha vårdats 173 patienter i sammanlagt 11,180 vård dagar, eller i genomsnitt 64 dagar vardera. Sanatoriet hölls öppet under tiden 8/6—22/9.

För byråns räkning ha utförts 4,482 kliniska undersökningar. Å 5,343 blodprov ha sänkningsreaktioner utförts. Tuberkulinprov ha gjorts i 308 positiva och 1,144 negativa fall. Av (å hälsovårdsnämndens bakteriologiska laboratorium) undersökta sputumprov ha 174 varit pos. och 419 neg.

Beträffande spädbarns- samt ben- och ledtuberkulos har byrån liksom förut erhållit en högt värderad hjälp med de kliniska undersökningarna från några av sjukhusläkarna.

Byråns ärligen nytillkomna lungtuberkulosmaterial sedan dess start, ävensom motsvarande absoluta och relativa dödstal i lungdot framgå av följande sammanställning:

År	Män	Kvinnor	Barn	Summa	Abs. dödstal	Per tiotusen
1911—15	126	194	53	373	370	20,9
1916—20	182	202	62	446	369	18,3
1921—25	158	222	83	463	312	13,9
1926—30	172	226	36	434	275	11,7
1931	203	251	23	477	310	12,7
1932	194	251	12	457	232	9,3
1933	175	238	19	432	250	9,9

Såsom i förra årsberättelsen förmodades, har dödssiffran för lungtuberkulos något stigit i jämförelse med 1932 års märkligt låga tal. Stegringen är dock ringa, och fortfarande är mortaliteten i lungtuberkulos mindre än 1 promille av befolkningen.

Den sedan flera år sjunkande morbiditetskurvan fortsatte i samma riktning under de första $\frac{3}{4}$ av året, men under hösten kom en anhopning av nyinsjuknade fall, som mot slutet av året åstadkom en viss brist på vårdplatser. Denna brist accentuerades i början av december, då tuberkulosavdelningen på epidemisjukhuset på grund av akuta epidemier måste evakueras. För brestens avhjälpande gjordes framställning till resp. myndigheter dels om fullföljande av tidigare inledda underhandlingar med Jubileumsfondens styrelse om upplåtande av vård-

platser på Hessleby sanatorium för stadens räkning och *dels* om förnyat upplåtande för tuberkulösa av en del vårdplatser å Gibraltars sjukhem, vilka förut haft denna användning. Framställningarna beaktades, och redan i december förelåg beslut om utökning av tuberkulosplatserna å Gibraltar, medan underhandlingar i det förstnämnda ärendet pågingo. Ehuru ännu vid årsskiftet inga nya vårdmöjligheter voro tagna i bruk, hade man likväl genom ökade utskrivningar från sjukhusen kunnat hålla väntetiden för vård av nyanmälda fall nere vid en obetydlighet.

Barnsanatoriet Rävlanda.

Vid sanatoriet ha under året vårdats 122 patienter med 39,920 underhållsdagar.

Åldersfördelningen var vid utskrivningen:

	Gossar	Flickor	Summa
1—5 år	11	15	26
6—10 »	17	37	54
11—15 »	24	21	45
16—20 »	1	1	2
	Summa 53	74	127

Medelvårdtiden för under året utskrivna utgjorde i dygn:

	Gossar	Flickor
Barn under 15 år	376	409
Barn över 15 år	164	223

I sanatoriets skolundervisning ha i genomsnitt 87,5 % av de skolpliktiga barnen deltagit.

e) **Smittosamma könssjukdomar.**

Under året ha följande antal personer, tillhörande Göteborgs stad och oavsett om de smittats där eller annorstädes, anmälts för venerisk sjukdom:

Syphilis congenita	3
» acquisita primaria	39
» » secundaria	26
Gonorrhæa	950
Ulcus molle	14
Lymphogranuloma inguinale	7
	Summa 1,039 personer

Sedan 1919, då den nya lagen om smittosamma sjukdomar trädde i kraft, ha följande anmälningar av i staden boende könssjuka personer ingivits:

År	Antal fall	Fall pr 10,000 inv.	År	Antal fall	Fall pr 10,000 inv.
1919	3,230	161	1927	1,367	59
1920	2,250	111	1928	1,365	57
1921	1,794	87	1929	1,587	66
1922	1,362	60	1930	1,549	63
1923	1,378	60	1931	1,231	50
1924	1,155	50	1932	1,130	45
1925	1,196	52	1933	1,039	41
1926	1,502	65			

År 1932 medförde en relativ nedgång av drygt 9 % mot föregående år. Sedan lex veneris trädde i kraft, har den relativa nedgången utgjort nära 75 %.

Den veneriska smittan har, i procent räknat, inträffat å följande orter:

	Göteborg	Annan svensk ort	Utlandet	Obekant plats	
Syphilis	61,8	2,9	30,9	4,4	= 100 %
Gonorrhæa	85,8	6,5	7,2	0,5	= 100 %
Ulcus molle	14,3	—	85,7	—	= 100 %
Lymphogranuloma	42,9	—	57,1	—	= 100 %

De smittade ha representerat följande åldrar:

Ålder	1-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-40	41-60	över 60	okänd	
%	0,6	0,1	8,7	27,4	26,9	26,3	9,6	0,2	0,2	= 100 %

Anmälan har under året ingivits angående 174 namngivna smittokällor. Dessa ha handlagts sålunda:

	1932		1933	
	Antal	I %	Antal	I %
Tvingats återtaga behandling	75	55,6	136	78,2
Styrkt smittofrihet	15	11,1	17	9,8
Ej anträffats	29	21,5	14	8,0
Till annan sundhetsinspektör	16	11,8	7	4,0
	135	100,0	174	100,0

Uti 91 fall har anmälan gjorts om ohörsamhet mot behandlande läkare eller om avbrott i inledd behandling. Med de tredskande har förfarits sålunda:

	1932		1933	
	Antal	I %	Antal	I %
Tvingats återtaga behandling	67	65,7	54	59,3
Styrkt smittofrihet	6	5,9	1	1,1
Ej anträffats	12	11,7	18	19,8
Till annan sundhetsinspektör	17	16,7	18	19,8
	102	100,0	91	100,0

Tvänne polikliniker för kostnadsfri behandling av smittosamma könsjukdomar ha haft daglig mottagning för män och kvinnor.

Rörande poliklinikernas verksamhet meddelas nedanstående översikt:

	Män		Kvinnor	
	Sociala huset	Holtermanska sjukhuset	Sociala huset	Holtermanska sjukhuset
A) <i>Fall av könssjukdom i smittosamt skede:</i>	619	775	421	248
Därav nya 1933.....	385	534	197	187
Antal poliklinikbesök	13,197	8,483	8,905	3,370
Besök pr mottagning	44	28	30	11
B) <i>Fall av könssjukdom i ej smittosamt skede, hudsjukdom m. m.:</i>	506	763	233	528
Därav nya 1933.....	373	677	130	462
Antal poliklinikbesök	1.164	2,712	1,715	1,730
Besök pr mottagning	4	9	6	6

f) **Skyddskoppymningen.**

Offentliga vaccinationer ha under maj och juni anordnats i 7 olika lokaler med 4 mottagningar i varje. Vid dessa ha utförts 2,589 vaccinationer. Med 1932 års födelsesiffra som utgångspunkt utgjorde vaccinationsprocenten 83,6 mot 79,3 året förut.

Det allmänna intrycket av årets vaccinationer är, att reaktionerna varit starkare än vanligt med ofta utbredda svullnader och erytem samt betydande koppbildningar med länge kvarstående sår.

g) **Desinfektion. Auktionsgods.**

Av nedanstående anledningar ha följande antal desinfektioner utförts av nämndens personal:

Akuta smittor	1,202
Tuberkulos	542
Misstänkt pantlånegods	57
Andra orsaker	21
	<hr/>
	1,822

Antal desinfekterade lokaler:

Rum.....	1,752
Kök	242
	<hr/>
	1,994

Ugnsdesinfektion har utförts å 49 partier gång- och sängkläder, och 129 personer, incl. deras kläder, ha behandlats för ohyra.

Auktionsgods ha i 868 fall gjorts till föremål för undersökning. Smittrening har påfordrats i 57 och avlusning i 10 fall.

h) **Åtgärder mot ohyra.**

Kampen mot ohyran har fortsatt efter ungefär samma linjer som året förut. Det suveräna medlet har utgjorts av cyanrökning. Besprutningar

med olika saluförda lösningar har tagit rätt stor omfattning, dock synes effekten ej alls kunna mäta sig med cyanvätets. Vid bostadsbyten påfordra fastighetsägarna i växande utsträckning en luskontroll.

Inom staden verksamma cyanrökare ha rapporterat följande cyanrökningar:

	1931	1932	1933
Boningsrum och kök	4,971	5,213	4,133
Hallar och badrum	294	1,564	839
Fabriker och magasin	69	14	10
Hytter, skansar, salonger å fartyg	1,719	1,322	1,536
Större fartygsutr. (mot rättor)	116	138	120
Diverse utrymmen	7	52	69
	<hr/> 7,176	<hr/> 8,303	<hr/> 6,707

Härtill komma 205 rökningar i av hälsovårdsnämnden godkända cyankammare. I denna siffra äro ej inräknade de rökningar, som drätselkammaren för egna hyresgäster låtit utföra i provisoriskt ordnade cyanrökningsrum, ej heller de rökningar, som fattigvården för sina understödstagare utfört i egen rökningskammare.

Inom staden arbeta 13 av medicinalstyrelsen godkända cyanrökare.

i) Åtgärder mot rättor.

Till nedbringande av rättstammen ombord å fartyg ha 120 större lastutrymmen cyanrökts.

Hamnområdet har systematiskt kontrollerats i fråga om rättförekost. Inom hamnens varuskjul har rättutrotning verkställt genom hamnmyndigheternas försorg.

I övriga delar av staden har rättkampen bedrivits i samband med hälsovårdsnämndens distriktsarbete och lämpliga åtgärder ha vidtagits i tämligen talrika fall. Kommunaliseringen av sopkärlen börjar även göra sin verkan.

På gränsen mellan stad och landsbygd är rättstammen större, vilket sammanhänger med att där finnas bättre gömställen och rikligare föda.

9. Barnavårdsverksamheten.

Barnavårdsnämndens allmänna verksamhet framgår av nedanstående tablå:

År	Totala antalet barn	Skydds- uppfostran	D ä r a v b e t r ä f f a n d e :			
			Samhällsvård	Åtgärd enl. 23 § i b. v. lagen	Insp. av fosterbarn	Barnavårds- mannaskap
1926	7,815	274	1,827	133	596	4,688
1930	8,535	322	2,072	102	895	5,144
1931	8,828	348	2,103	177	883	5,317
1932	8,955	375	2,176	204	801	5,399
1933	8,758	388	2,173	194	729	5,274

Barnavårdsmanna-institutionen har utvecklats sålunda:

	Antal barnavårdsmän		Antal barnavårdsmannaskap omhändertavda av		Summa
	Avlönade	Oavlönade	Avlönade barnavårdsmän	Oavlönade barnavårdsmän	
1918	12	52	961	101	1,062
1920	21	61	2,319	125	2,444
1925	35	45	3,897	93	3,990
1930	39	28	4,561	78	4,639
1933	39	18	4,392	61	4,453

Vården av fosterbarn har haft följande omfattning:

	Födelseår	Vårdade uti			S:a
		fosterhem	barnhem	annan anstalt	
Barn i äktenskap	1917—20	16	2	—	18
» » »	1921—26	50	7	1	58
» » »	1927—32	52	15	—	67
» » »	1933	5	4	—	9
Barn utom äktenskap	1917—20	60	—	—	60
» » »	1921—26	193	1	1	195
» » »	1927—32	250	14	2	266
» » »	1933	48	11	—	59
	Summa	674	54	4	732

Inom staden ha följande barnavårdsanstalter stått till förfogande:

	Upprättade av kommunen		Upprättad av annan in- tressent	
	Antal	Vårdplatser	Antal	Vårdplatser
Barnhem för stadigvarande vård ..	—	—	7	198
Upptagningshem	5	272	—	—
Andra anstalter	—	—	17	398

Inom staden arbeta 10 barnavårdscentraler (barnavårdsnämnden driver 1, barnsjukhuset 1 och föreningen Mjölkdroppen 8 st.). Deras verksamhet framgår av följande tablå:

	1932	1933
Antal inskrivna barn	2,022	2,195
Antal vård dagar	303,102	355,006
Antal dödsfall bland barnen	18	10
Vårdade i % av födda	66	73
Stadens spädbarnsdödlighet i % ..	4,07	3,8

Å barnsjukhuset antecknas från och med år 1933, huruvida där intagna spädbarn uppfötts och vårdats under ledning av barnavårdscentral eller ej.

I anslutning härtill ha följande frekvensberäkningar kunnat göras:

Pr 1.000 spädbarn	Engelska sjukan	Spädbarns- kramper	Diarrhé- sjukdomar	Lung- inflammation
från barnavårdscentral	0	0	7	6
övriga barn	22	16	28	24

III. Sjuklighet och sjukvård.

1. Sjukligheten i staden.

Då ju allmän anmälningsplikt beträffande sjukdomsfall saknas, kan den samlade sjukligheten ej siffermässigt belysas. I den mån de av distriktsläkarna rapporterade sjukdomsfallen ävensom de obligatoriskt anmälda smittosjukdomarna kunna anses vara representativa för den totala sjukligheten i staden, kunna följande siffror vara av intresse:

År	Distr. läka anmält pr 1,000 inv.	Smittor pr 1,000 inv.	År	Distr läka anmält pr 1,000 inv.	Smittor pr 1,000 inv.
1923	61	1,1	1929	52	2,1
1924	68	1,9	1930	55	2,5
1925	64	3,1	1931	57	2,6
1926	44	2,6	1932	54	3,2
1927	62	2,7	1933	55	4,0
1928	51	2,8			

Distriktsläkarna ha i förhållande till folkmängden anmält c:a 3 % färre sjukdomsfall än under tioårsperioden 1923—32. De obligatoriskt anmälda smittorna ligga drygt 60 % över det relativa genomsnittet för sagda tioårsperiod.

De obligatoriskt anmälda smittofallen återfinnas i tab. 11.

Av *skarlakansfeber* anmäldes 517 fall mot 540 år 1932. Årets siffra är ungefär dubbelt så hög som den relativa genomsnittssiffran för perioden 1923—32.

Fallen ha i stort sett varit av mycket lindrig natur. Abortiva fall resp. fall utan eller med lindriga utslag ha varit relativt talrika. Rätt ofta ha fall i fjällande stadium upptäckts tillfälligtvis eller när av någon anledning serieundersökningar utförts.

Av *difteri* anmäldes 251 fall mot 208 året förut. Årets relativa frekvens sammanfaller precis med den relativa genomsnittssiffran för 1923—32.

Av *dysenteri* anmäldes 204 fall mot 1 under 1932. Under tioårsperioden 1923—32 förekom endast något enstaka fall pr år. Epidemien började här liksom i västra Sverige i juli och fördelade sig på följande månader sålunda:

	Fall	I %		Fall	I %
Juli	26	12,7	Oktober	14	6,9
Augusti	92	45,1	November	15	7,3
September	54	26,5	December	3	1,5

De första fallen importerades från kringliggande landsbygd. Epidemien var lindrig, ehuru utbredd. Abortivfallen voro utomordentligt talrika, men lätt övergående, varför de sällan kommo till läkares kännedom.

Från talrika fall har renodlats en karaktäristiskt växande bacill av typen Kruse-Sonne.

Av *tyfoïd* och *paratyfoïd* anmäldes resp. 6 och 18 fall mot 14 och 5 året förut. Årets siffra utgjorde endast 15 % av det relativa genomsnittet för perioden 1923—32.

Av *barnförlamning* anmäldes 4 fall mot 23 året förut. Av *epidemisk hjärnfeber*, *sömnsjuka*, *undulantfeber* och *malaria* anmäldes resp. 5, 5, 2 och 3 fall.

För nedanstående smittor äger man uppgifter endast i distriktsläkarnas årsrapporter: *vattenkoppor* 126 fall mot 126 året förut, *mässling* 7 (35), *kikhosta* 243 (444), *influenza epidemica* 3,927 (2,557).

2. Den allmänna sjukvården i staden.

Sjukvården inom stadens 13 *sjukvårdsdistrikt* har under året skötts av 11 distriktsläkare och 1 extra läkare.

Distriktsläkarna ha anmält 13,856 sjukdomsfall. I övrigt hänvisas dels till tab. 14, dels till sammanställningen å sidan 28.

För 292 *läkarebesök nattetid* vid hastigt påkommet sjukdomsfall har hälsovårdsnämnden utbetalat 5,779 kronor.

Läkemedel åt fattiga sjuka ha under senaste åren dragit följande kostnader:

År	Kronor	Kr. pr stadens inv.
1931	57,985 : 89	0,24
1932	67,489 : 00	0,27
1933	87,339 : 00	0,35

Över antalet *läkare* (underläkare, amanuenser och assistentläkare ej inräknade) och *tandläkare* i aktivt arbete ävensom över antalet *apotek* och där *anställd personal* lämnas följande sammanställning:

År	Totala siffror			Antal invånare för varje			
	Läkare	Tandläk.	Å apotek anställda	Läkare	Tandläk.	Apotek	Å apotek anställd
1925	116	56	82	1,991	4,125	16,500	2,817
1930	138	102	67	1,780	2,408	17,543	3,666
1931	143	112	80	1,734	2,213	17,708	3,099
1932	147	125	81	1,689	1,986	17,738	3,066
1933	150	102	87	1,676	2,465	15,714	2,889

Stadens 9 *kommunalsköterskor* (1 plats vakant) ha, med eventuell tillfällig hjälp, utfört sjukvård sålunda:

	1932	1933
Summa patienter	894	885
Av dessa varit betalande	535	457
Antal sjukbesök på dagen	25,730	23,635
» » » natten	119	110
» s. k. förlängda dagbesök	138	76
Vaknätter	3	5

3. Sjukhus och polikliniker.

I fråga om sjukhusens och poliklinikernas verksamhet hänvisas till sjukhusdirektionens årsberättelse över sjukvården i staden.

4. Barnaföderskors vård.

Barnbördshusets verksamhet framgår av nedanstående tabell:

	1932	1933
Intagna patienter för förlossning	2,959	2,891
Av dem gifta och änkor	2,406	2,319
» » ogifta	553	572
Intagna av annan anledning	218	234

Beträffande övrig verksamhet hänvisas till berättelsen över stadens sjukhus.

De privata förlossningshemmens verksamhet redovisas i sammandraget över barnmorskornas dagböcker.

Jämlikt föreskrift i § 7 av gällande reglemente för barnmorskor ha 61 i staden *praktiserande barnmorskor* inkommit med föreskrivna utdrag ur sina dagböcker. Uteslutas förlossningar, utförda å offentliga och enskilda förlossningshem, visar det sig, att

30 barnmorskor ej haft någon förlossning	
17 » vardera haft 1—10 förlossningar	
5 » » » 11—20 »	
6 » » » 21—30 »	
1 barnmorska haft 31—40 »	
2 barnmorskor vardera haft 41—50 »	

Ett sammandrag av barnmorskornas dagböcker visar följande:

År	Antal barnmorskor, från vilka uppgifter inkommit	Barnaföderskor						Barnsängskvinnan var 3 veckor efter förlossningen		Barnaföderskor förlösta och vårdade i		Födda barn												
		Antal	Giffta	Ogifta	Änkor och fränskilda	Förstöderskor	Omstöderskor	Frisk	Sängliggande sjuk	Död	Förlossningshem (Regl. § 24 mom. 2o, 4o)	Missfall	Levande födda				Dödfödda							
													Fullgångna		Ofullgångna		Fullgångna		Ofullgångna					
													Gossar	Flickor	Gossar	Flickor	Gossar	Flickor	Gossar	Flickor				
1930	68	1,478	1,294	172	12	545	933	1,460	14	4	50	862	301	1,199	579	620	540	573	19	31	13	8	7	8
1931	69	1,495	1,319	160	16	575	920	1,473	19	3	47	919	230	1,231	607	624	579	574	14	41	8	6	6	8
1932	62	1,350	1,171	164	15	532	818	1,332	12	6	41	814	239	1,072	533	539	500	504	16	21	10	7	7	7
1933	61	1,338	1,176	156	6	536	802	1,326	10	2	15	938	324	1,023	487	536	459	501	16	24	7	4	5	7

Till 17 barnmorskor har hälsovårdsnämnden utbetalat kr. 2,100 som full ersättning för förlossningar utförda i medellösa hem, samt till 30 barnmorskor kr. 5,070, utgörande bidrag till ersättning för enligt fastställd taxa utförda förlossningar.

5. Apoteken.

Av stadens 16 apotek ha 11 i vanlig ordning visiterats av förste stads-läkaren och ett har under året avsynats och godkänts. Ännu ett apotek, Strutsen, har på grund av lokalsvårigheter ej kunnat öppnas. Återstående apotek ha varit föremål för inspektion från medicinalstyrelsen.

Vare sig inspektioner eller visitationer ha gett anledning till någon allvarsammare anmärkning.

6. Rättsmedicin m. m. (t. f. andre stadsläkaren A. Herner.)

I. *Yttranden angående sinnesbeskaffenhet.*

1. Yttrande angående under åtal stående på fri fot varande persons sinnesbeskaffenhet vid lagförda gärningars begående har i ett fall begärts av rådhusrätten och har efter vederbörligt förordnande avgivits den 27 maj 1933:

Man, 25 år, åtalad för våldsamt motstånd vid offentlig förrättning, resande av livsfarligt vapen samt fylleri, befunnen lida av epilepsi och vid påtalade gärningars förövande i epileptiskt tillstånd med sådan sinnesbeskaffenhet, som avses i 5 § av 5 kap. i strafflagen.

2. Ärende av rådhusrätten hänskjutet till andre stadsläkaren för yttrande rörande ifrågasatt upphävande av omyndighetsförklaring, varvid två specialisters i psykiska sjukdomar utlåtanden stodo mot varandra. Yttrande avgivet den 22 mars 1933 i den form, som är föreskriven för utlåtande angående person, som på grund av sinnessjukdom är ur stånd att vårda sin egendom.

3. I ett ganska stort antal fall har polisen, då personer i staden på grund av våldsamhetsutbrott, självmordsförsök, oförmåga att taga vård om sig själv o. s. v. måst omhändertagas, rådfrågat andre stadsläkaren angående eventuellt behov av sinnessjukvård. Ofta har sinnessjukdom förelegat och i sådan form, att anstaltsvård varit påkallad. För 20 män och 9 kvinnor har vårdattest utfärdats.

II. *Utlåtanden angående dödsorsak.*

a) Rättsmedicinsk obduktion har på förordnande av länsstyrelsen verkställts

1) den 20 mars 1933 å fyra månaders foster inom hela hinnor med skada å placenta, angivande framkallad abort,

2) den 30 september 1933 å foster, som uppenbarligen icke nått sådan mognad, (längd ungefär 20 centimeter), att det kunnat med liv framfödas,

3) den 23 oktober 1933 å foster, vilket obduktionen angav hava varit moget och nyfött. Då huvudet saknades och av hals och bröst endast skelettdelar funnos kvar, var det omöjligt att bedöma, huruvida fostret varit med liv framfött eller på vad sätt det omkommit.

b) Utlåtanden angående dödsorsaken, begärda av poliskammaren i Göteborg och avgivna efter verkställd obduktion, 61 fall under året.

Dödsorsakerna på följande sätt statistiskt fördelade.

Mors naturalis.

Hæmorrhagia cerebri 4 fall, arteriosclerosis, cardiosclerosis 17, ruptura aneurysmatis aortæ 1, ruptura aneurysmatis arteriæ pulmonalis 1, pneumonia acuta lobaris 2, bronchitis capillaris 1 fall.

Mors violenta, non naturalis.

Casus mortiferi: submersio 3, laceratio (järnvägsolycka) 1 fall.

Suicidium: submersio 9, strangulatio 13 vulnus sclopetarium 3, intoxicatio (lysgas 4, cyanvätegas 1) 5 fall.

Särskilt skulle jag såsom intressant vilja anföra det ovanliga fyndet av brustet aneurysm i arteria pulmonalis, kvinnlig pat., 31 år.

III. *Sjukvårdande verksamhet.*

Härvid är beträffande akuta fall endast att anteckna några skador, tillfogade av annan person, annars har andre stadsläkaren som tjänsteläkare mest haft att konstatera sjukdomar sådana som alkoholism, kronisk kärlsjukdom, lungtuberkulos m. m. i och för erforderlig läkareremiss till sjukavdelningen å Gibraltar för personer — i regel utan fast bostad — vilka tagit sin tillflykt till polisen för erhållande av vård.

Enligt gammal hävd och obruten tradition har andre stadsläkaren även ägnat läkaretillsyn åt pensionärer och personal vid donationsstiftelsen Göteborgs Alderdomshem. Vad hälso- och sjuklighetstillståndet här under året beträffar intet särskilt anmärkningsvärt.

Tjänsten har av d:r A. Herner upprätthållits under tiden 1/1—3/7 och 5/8—31/12 samt av doktor A. Landau under tiden 4/7—4/8.

IV. Befolknings- och dödlighetsstatistik.

1. Folkmängd, nativitet, mortalitet.

Den *kyrkoskrivna befolkningen* utgjorde den 1 januari 1933 251,110 och den 31 december samma år 252,721 personer.

Befolkningens tillväxt framgår av följande siffror:

År	Folk­mängd vid årets slut	Därav man­kön	Därav kvin­n­k­ön	Folk­mängd i % av rikets städer
1850	26,084	12,570	13,514	7,4
1860	37,043	17,421	19,622	8,5
1870	56,288	25,669	30,619	10,4
1880	76,401	34,987	41,414	11,1
1890	104,657	48,210	56,447	11,6
1900	130,619	60,128	70,491	11,8
1910	167,809	77,806	90,003	12,3
1920	202,328	96,169	106,159	11,6
1930	243,414	114,544	128,870	12,2
1931	247,911	116,494	131,417	12,2
1932	251,110	117,974	133,136	12,2
1933	252,721	118,867	133,854	12,2

Antalet *levande födda* utgjorde 2,993 (11,9 på 1,000 inv.) mot 3,096 (12,4 på 1,000 inv.) år 1932.

Dödsfallens antal bland här kyrkoskrivna personer utgjorde 2,476 (9,9 på 1,000 inv.). Nativitetsöverskottet var sålunda 517 mot 541 år 1932.

Födelse- och dödssiffrornas förskjutningar under sistförfluten tioårsperiod framgå av följande sammanställning:

År	Absoluta antalet levande födda	Födda på 1,000 inneväånare			Antal döda i Göteborg	Nativitetsöverskott
		i Göteborg	i landets städer	i landet i dess helhet		
1924	3,861	16,9	15,5	18,1	2,419	1,442
1925	3,700	16,1	14,9	17,5	2,473	1,227
1926	3,544	15,3	14,2	16,9	2,263	1,281
1927	3,116	13,4	13,2	16,1	2,463	653
1928	3,184	13,6	13,0	16,0	2,346	838
1929	3,196	13,4	12,4	15,2	2,546	650
1930	3,160	13,0	12,6	15,4	2,603	557
1931	3,330	13,6	12,4	14,8	2,697	633
1932	3,096	12,4	12,4	14,5	2,555	541
1933	2,993	11,9	11,5	13,7	2,476	517

I övrigt hänvisas till tab. 6 och 7, vilka äro sammanställda efter resp. pastorsämbetens uppgifter och utvisa antalet födda för varje månad och församling, samt till tab. 8, som, likaledes efter prästerskapets uppgifter, anger befolkningens rörlighet inom församlingarna.

Den av *hälsovårdsnämnden förda dödsstatistiken* tar emellertid hänsyn

till den ur sanitär synpunkt aktuella bostadsorten, ej till kyrkoskrivningsorten. Uti dödssiffran inräknas därför dels här kyrkoskrivna och avlidna personer, dels här kyrkoskrivna, som under tillfällig vistelse utom staden dött i kronisk sjukdom, dels slutligen främlingar, som dött i akut sjukdom under sin vistelse i staden, dock utan att ha hitkommit för vård. Enligt denna beräkning framkommer dödssiffran 2,367 (9,4 pr 1,000 inv.). Det är denna siffra, som återfinnes i tab. 15. Räknar man åter endast här i staden kyrkoskrivna och avlidna personer, erhåller man dödssiffran 2,279. Om sistnämnda siffra ställes i relation till den 1933 i staden mantalsskrivna befolkningen, kommer man till dödstalet 9,2 pr 1,000 inv. Se tab. 9.

2. Dödsorsakerna.

Med utgångspunkt från i Göteborg kyrkoskrivna personer, som dött inom eller, i kronisk sjukdom, utom staden samt främlingar, döda härstädes i akut sjukdom, återfinnas i tab. 15 de dödsorsaker, som under året ifrågakommit. I tab. 16 är samma dödsmaterial samlat i huvudgrupper och fördelat på månader och kvartal.

Dödsfallen inom de stora huvudgrupperna visa följande absoluta och relativa tal:

Sjukdomsgrupper	Absoluta dödstal	I % av samtliga	Pr 10,000 inv. 1933	pr 10,000 1923—32
Cirkulationsrubbingar	599	25,2	23,8	22,9
Akuta och kroniska infektioner	449	19,0	17,9	21,3
Svulster	331	14,0	13,2	13,7
Nervsystemets sjukdomar	193	8,2	7,7	6,9
Gastrointestinala sjukdomar ...	115	4,9	4,6	4,9
Urinorganens sjukdomar.....	107	4,5	4,3	4,4
Våldsam död	80	3,4	3,2	3,5
Övriga dödsorsaker	493	20,8	19,6	22,0
	2,367	100,0	94,1	99,6

I *lung- och larynx*tuberkulos avledo 250 personer eller 9,9 pr 10,000 inv. mot 232 året förut (9,3 pr 10,000). Det relativa medeltalet för tioårsperioden 1923—32 var drygt 23 % högre.

I *annan tuberkulos* avledo 47 personer eller 1,87 pr 10,000 mot 43 året förut (1,73 pr 10,000).

I *difteri* avledo 11 personer, d. v. s. en letalitet av 4,4 % mot 2,4 % året förut.

I *skarlakansfeber* avledo 2 personer, d. v. s. den låga letaliteten av 0,38 %.

Sömnsjuka borttryckte 6 och *epidemisk meningit* 4 personer. I *tyfoid* avled 1 person.

TABELLER

TILL

HÄLSOVÅRDSNÄMNDENS
ÅRSBERÄTTELSE

1933

TABELLER

HÄLSÖFÖRHÅLLANDENS
ÅRSBERÄTTELSE

1969

Faint, illegible text and table structure, likely containing data from the report.

Tab. 1. Renhållningsanordningar o. d. i Göteborg pr 31 dec. 1933.

Stadsdel	Antal fastigheter och egendomar				Antal stall	Antal ladugårdar	Antal svinhus
	där stadens renhållningsverk hämtat (helt eller delvis)	där enskild hämtat (helt eller delvis)	med vattenklosetter (helt eller delvis)	med latrinuppsamling i spånner (helt eller delvis)			
Nordstaden	228	94	168	76	—	—	—
Inom Vallgraven	413	100	305	119	1	—	—
Pustervik, Masthugget och Kommandantsängen	302	8	246	112	3	—	—
Haga	278	1	73	208	1	—	—
Annedal och Änggården	427	13	209	232	7	2	2
Landala	290	6	156	140	3	—	—
Vasastaden, Lorensberg och Johanneberg	469	59	493	57	3	—	—
Heden	190	13	142	53	5	—	—
Stampen och Gullbergsvass... ..	211	134	104	144	17	—	—
Olskroken, Bagaregård., Källtorp, Gamlestad. o. Kviberg	1002	140	872	287	28	25	17
Stigberget, Olivedal och Slottsskogen	572	20	212	366	1	—	—
Majorna	1297	54	672	579	22	6	—
Nya Varvet	—	42	11	32	1	1	—
Lundby	703	853	241	1316	88	95	66
Örgryte	1535	320	870	926	67	35	17
Utbynäs m. m.	—	173	63	110	10	16	7
Summa	7917	2030	4837	4757	257	180	109

Tab. 3. Besiktningar av från utrikes ort införda köttvaror och djurfett under år 1933.

Varans ursprungsland	Undersökta varor och varornas vikt										Summa kg.	Godkända och stämplade kg.	Re- expor- terade kg.	Be- slag- tagna kg.
	Fäsk kött av får kg.	Salt och rökt kött och organ av nötkreatur, får, svin, häst kg.	Saltade tarmar kg.	Korv kg.	Kött av ren kg.	Kött och organ av fågel kg.	Köttkon- server, köttextrakt, köttpastejter och kött- soppor kg.	Smält djurfett kg.						
Argentina	—	5,680	250	—	—	57,010,3	83,769	96,709,3	96,619,3	—	—	—	—	
Australien	—	—	—	—	—	588	—	588	588	—	—	—	—	
Belgien	—	—	—	—	174	—	—	174	174	—	—	—	—	
Canada	—	—	8,000	—	—	—	—	8,000	8,000	—	—	—	—	
Danmark	—	—	192,214,8	8,3	—	243,1	897,576,5	1,090,096,6	1,089,878,3	—	—	—	—	
England	—	31,5	80,914,4	—	—	218,2	—	82,922,1	82,922,1	—	—	218,3	—	
Estland	—	—	2,100	—	—	—	—	2,100	2,100	—	—	—	—	
Finland	—	—	—	—	58	—	—	6,080	5,821	—	—	—	209	
Frankrike	—	—	75	—	—	987,1	—	1,062,1	1,062,1	—	—	—	—	
Holland	—	—	18,698,8	—	—	—	—	18,698,8	18,698,8	—	—	—	—	
Island	—	560	9,520	—	—	—	—	10,080	10,080	—	—	—	—	
Italien	—	—	13,5	—	—	—	—	13,5	13,5	—	—	—	—	
Lettland	—	—	1,825	—	—	—	—	1,825	1,825	—	—	—	—	
Norge	860	—	56,689	—	24	—	1035,887,5	1,093,460,5	1,093,460,5	—	—	—	—	
Ryssland	—	—	2,650	—	5,724	—	—	8,374	8,374	—	—	—	—	
Tjeckoslovakien ..	—	53,8	9	—	92	—	—	154,8	154,8	—	—	—	—	
Tyskland	—	3,4	180,169	75,2	1,794,7	24	23,809	205,875,3	205,741,3	—	—	134	—	
Ungern	—	—	17	88,1	—	—	—	105,1	105,1	—	—	—	—	
Uruguay	—	—	—	—	—	52	8,544	8,596	8,596	—	—	—	—	
U. S. A.	—	40,406	169,524	—	—	204,6	357,898	548,032,6	547,762,6	—	—	—	270	
Österrike	—	—	25	—	—	—	—	25	25	—	—	—	—	
Summa	860	46,784,7	722,694,5	171,6	58	59,827,3	2,937,484	3,182,922,7	3,182,001,4	442,3	479	—	—	

Tab. 4. Försäljnings-, tillverknings- o

Stadsdelar	Bagerier			Sockerbagerier			Brödbutiker			Char-kuteri-verk-städer			Kött-butiker			Mjölklokaler							
																butiker			övriga				
	antal			därav i samband med			lagerlokaler																
	ovan jord	i källare	s:a	ovan jord	i källare	s:a		ovan jord	i källare	s:a	specieraffär	ostaffär	huvudsakligen brödafär	mejerier	övriga								
1. Nordstaden ...	4	—	4	1	—	1	6	—	6	1	—	1	6	—	6	11	1	12	—	1	2	2	2
2. Inom Vallgraven	12	2	14	7	1	8	37	2	39	2	1	3	112	2	114	25	2	27	—	1	—	—	1
3. Pustervik, Masthugget o. Kommandantsången	15	2	17	4	—	4	30	4	34	9	2	11	24	2	26	35	8	43	2	1	2	—	—
4. Haga	6	—	6	—	—	—	26	—	26	2	—	2	25	1	26	37	—	37	1	—	2	—	—
5. Annedal och Änggården	6	—	6	—	—	—	12	2	14	3	1	4	9	—	9	21	1	22	2	—	—	—	—
6. Landala	1	—	1	—	—	—	6	—	6	1	—	1	6	—	6	25	1	26	—	—	1	—	—
7. Vasastaden, Lorensberg o. Johanneberg	11	7	18	1	2	3	21	14	35	5	—	5	19	2	21	52	12	64	2	—	1	—	1
8. Heden	5	2	7	1	—	1	6	2	8	3	1	4	5	1	6	16	4	20	—	—	2	—	—
9. Stampen	4	—	4	—	—	—	6	—	6	1	—	1	5	—	5	13	2	15	—	—	—	3	—
10. Gullbergsvass .	3	—	3	—	—	—	3	—	3	—	—	—	3	—	3	6	—	6	—	—	—	—	2
11. Olskroken, Gamlestaden o. Utbynäs	16	—	16	—	—	—	41	—	41	14	1	15	42	1	43	96	2	98	—	—	2	—	2
12. Stigberget, Olivedal o. Slottsskogen	23	4	27	2	—	2	52	3	55	9	2	11	30	2	32	93	8	101	2	—	3	—	—
13. Majorna och Nya Varvet ...	25	2	27	2	—	2	76	2	78	16	—	16	54	—	54	154	3	157	3	1	13	1	1
14. Lundby	12	—	12	—	—	—	31	1	32	7	—	7	27	2	29	58	4	62	20	—	1	—	—
15. Lunden	7	—	7	—	—	—	10	—	10	3	—	3	10	—	10	29	1	30	2	1	—	—	1
16. Gårda och Böö	9	—	9	1	—	1	23	1	24	6	1	7	25	1	26	43	2	45	3	—	—	1	1
17. Krokslätt	1	1	2	—	—	—	6	1	7	—	—	—	10	—	10	22	—	22	6	—	—	—	—
Summa	160	20	180	19	3	22	392	32	²⁾ 424	82	9	91	412	14	426	736	51	787	43	5	29	7	11
Därav i saluhallarna							9	—	9				133	—	¹⁾ 133	2	—	2					

¹⁾ Därav 3 hästköttbutiker. ²⁾ Därav 199 kaffebröds- och konfekttyrbutiker. ³⁾ Därav 6 tillverkningslokal

ringslokaler den 31 december 1934.

Fisk- utiker	Speceri- butiker		Smör- och ost butiker		Konfek- tyr- butiker		Näringsställen						Chok- lad- och konfekt- fabriker		Marga- rin- och konserv- fabriker		Vatten- fabriker och brygge- rier			Fisk- röke- rier		Samtliga lokaler													
							kaféer		spis- nings- lokaler		restau- ranger																								
							ovan jord	s:a	ovan jord	s:a	ovan jord	s:a													ovan jord	s:a	ovan jord	s:a	ovan jord	s:a	ovan jord	s:a	ovan jord	s:a	ovan jord
2 3	1 3	3 6	14 28	1 4	15 32	1 29	— 1	1 30	6 27	2 2	8 29	33 58	2 4	35 62	27 44	— 1	27 45	1 8	5 4	6 12	3 4	— 4	3 4	— —	2 2	1 2	3 2	— —	— —	122 400	13 29	135 429			
6 5	4 1	10 6	28 35	7 2	35 37	12 7	1 —	13 7	12 13	6 4	18 17	31 20	4 2	35 22	12 7	2 —	14 7	1 1	— —	1 1	4 1	4 1	2 —	— —	— —	1 1	1 1	— —	— —	— —	224 187	42 11	266 198		
4 5	1 1	5 6	29 23	— 2	29 25	3 2	1 —	4 2	4 2	1 —	5 2	5 4	— 4	5 4	1 —	— —	1 —	— —	— —	— —	1 2	1 2	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	98 77	7 4	105 81			
4 2 3 2	4 2 1 2	8 4 4 2	39 19 11 6	10 1 1 6	49 20 12 6	3 — — —	1 — — —	4 — — —	26 3 4 —	11 1 2 —	37 4 6 —	17 7 7 10	11 1 3 —	28 8 10 10	11 2 — 2	— — — —	11 2 6 2	5 2 5 1	3 — — —	8 3 — —	1 2 1 —	1 2 1 —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	217 76 65 39	77 15 10 —	294 91 75 39			
9	3	22	76	2	78	7	—	7	13	1	14	25	—	25	5	3	8	1	—	1	1	1	—	1	—	1	—	—	1	1	360	13	373		
6	10	26	72	8	80	6	1	7	6	5	11	14	2	16	4	—	4	1	—	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	331	45	376		
2 1 6 7 4	5 3 4 3 1	37 14 10 10 5	104 72 19 29 20	1 11 — 6 5	105 83 19 35 25	6 — — — —	6 — — — —	18 4 4 6 2	3 — — — —	21 4 2 2 2	22 16 2 8 5	1 16 — 10 1	23 4 2 3 1	6 16 — 13 6	6 11 — 1 2	— — — — —	6 11 — 2 2	1 — — — —	— — — — —	— — — — —	7 1 — 2 1	7 1 — 2 1	4 — — — —	4 — — — —	4 — — — —	4 — — — —	2 — — — —	2 — — — —	— — — — —	535 251 94 167 75	17 21 7 20 9	552 272 101 187 84			
1	47	178	624	61	685	81	5	86	150	42	192	286	34	320	140	8	148	23	12	35	^a)34	1	35	6	—	6	18	1	19	5	—	5	3,318	340	3,658

ir glace.

Tab. 5. Sammandrag av resultaten från under

Provtagningsställe	Antal butiker under året	Antal undersökta mjölkprov	Mjölakens medelfetthalt	ANTAL PRO														
				fetthalt under 3 %										surh				
				s:a	av 100 undersökta	högst 2 %	2,1 %	2,2 %	2,3 %	2,4 %	2,5 %	2,6 %	2,7 %	2,8—2,9 %	högst 7,5	minst 7,5		
																s:a	på 100	
1. Butiker.																		
Arla Mejeri A.-B.	165	566	3,40	4	0,71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	566	—	—
Hjalmar Svensson	131	442	3,34	36	8,14	—	—	1	2	2	1	3	7	20	441	1	0,23	
A.-B. Mjölkförsäljn. Direkt ..	64	227	3,24	3	1,32	—	—	—	—	1	1	—	—	1	227	—	—	
Konsumtionsfören. Göteborg .	58	211	3,42	3	1,42	—	—	—	—	—	—	—	1	2	211	—	—	
A.-B. H. Algotssons Mjölkf. .	38	131	3,38	9	6,87	—	—	—	—	—	—	4	—	5	131	—	—	
Centralmejeriet, W. Karlsson .	33	116	3,23	4	3,45	—	—	—	—	—	—	—	1	3	116	—	—	
Johan Eliassons Mejeri A.-B.	27	99	3,30	3	3,33	—	—	—	—	—	—	—	1	1	99	—	—	
A.-B. Majornas Ångbageri ..	18	56	3,11	3	5,36	—	—	—	—	—	—	—	1	1	56	—	—	
Faganders Mejeri A.-B.	13	44	3,68	1	2,27	—	—	—	—	—	—	—	—	1	43	1	2,27	
Olof Asklungs Ångbag. A.-B.	13	34	3,41	2	5,88	1	—	—	—	—	—	—	1	—	34	—	—	
Sjöviks Mejeri A.-B.	10	37	3,37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	—	—	
Göran Öhrberg	6	21	3,20	1	4,76	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21	—	—	
Magnus Edman	5	18	3,04	3	16,67	1	—	—	—	—	—	—	1	1	18	—	—	
David Edman	5	16	3,18	1	6,25	—	—	—	—	—	—	—	1	—	16	—	—	
Kaleb Petterson	5	19	3,38	2	10,53	—	—	—	—	—	—	—	—	2	18	1	5,26	
Kungsbackaortens Mejeriför. .	5	15	3,20	2	13,33	—	—	—	—	—	—	—	—	2	14	1	6,67	
Ernst Petterson	4	14	3,17	2	14,29	—	—	—	—	—	—	—	—	2	13	1	7,14	
Övriga butiksinnehavare	187	653	3,29	71	10,87	—	1	2	1	4	1	13	17	32	651	2	0,31	
Summa	787	2,719	3,30	150	5,52	2	1	3	3	7	4	23	29	78	2,712	7	0,26	
2. Mejerier, produktionsstäl-																		
<i>len och fordon. Leverantö-</i>																		
<i>rer till:</i>																		
Arla Mejeri A.-B.	—	2,041	3,33	233	11,42	2	—	3	1	7	8	18	36	158	1,913	128	6,27	
Hjalmar Svensson	—	2,418	3,37	313	12,94	3	3	4	7	11	23	29	54	179	2,162	256	10,59	
A.-B. Mjölkförsäljn. Direkt ..	—	1,149	3,35	119	10,36	1	3	1	3	3	8	6	23	71	1,110	39	3,39	
A.-B. H. Algotssons Mjölkf. .	—	431	3,40	29	6,73	—	—	—	—	—	—	3	4	22	419	12	2,78	
Centralmejeriet, W. Karlsson .	—	357	3,25	61	17,09	—	—	1	2	2	1	4	13	38	300	57	15,96	
Faganders Mejeri A.-B.	—	168	3,59	1	0,59	—	—	—	—	—	—	—	—	1	165	3	1,79	
Göteborgs-Nejdens Mejerif. .	—	3,037	3,29	415	13,66	3	4	2	7	8	25	52	63	251	2,708	329	10,83	
Summa	—	9,601	3,34	1,171	12,20	9	10	11	20	31	65	112	193	720	8,777	824	8,58	
3. Sjukhusen.																		
Mjölkleveranser	—	1,113	3,35	9	0,82	1	—	—	1	—	—	2	1	4	1,113	—	—	
Samtliga ovanstående prov	—	13,433	3,33	1,330	9,90	12	11	14	24	38	69	137	223	802	12,602	831	6,19	
Kontrollmjölk	—	167	3,54	2	1,20	—	—	—	—	—	—	1	—	1	164	3	1,80	

34 utförda undersökningar av mjölk och grädde.

SKUMMAD MJÖLK													Antal prov grädde						
id	reduktas avfärgningstid						katalas, syreavgång på 2 timmar				smutshalt			Långtidspastoriserad	kaffe-grädde		visp-grädde		
	positiv alkohol	minst 3 tim.	inom 3 tim.				högst 3 kbem.	minst 3,5 kbem.			ej botten-sats	botten-sats			s:a	medelfetthalt %	s:a	medelfetthalt %	
			s:a	på 100	inom 1 tim.			s:a	på 100	minst 4,5 kbem.		på 100	s:a						på 100
s:a	på 100	s:a	på 100	s:a	på 100	s:a	på 100	s:a	på 100	s:a	på 100	s:a	på 100	s:a	på 100	s:a	på 100		
1	0,23	564	2	0,35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	566	137	—	20,57	—	—
		435	7	1,58	3	0,72	—	—	—	—	—	—	—	442	111	—	19,62	—	—
		226	1	0,44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	227	57	—	17,50	—	—
		210	1	0,47	—	—	7	1	12,50	—	—	—	—	211	203	51	20,14	—	—
		130	1	0,76	—	—	7	1	12,50	1	12,50	—	—	131	123	42	20,05	—	—
		114	2	1,73	—	—	3	—	—	—	—	—	—	116	113	33	19,13	—	—
		99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	13	17	17,42	—	—
		55	1	1,78	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	11	18	18,51	—	—
1	2,27	36	8	18,18	3	6,82	28	16	36,36	7	15,91	43	1	2,27	—	8	24,29	—	—
		34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	9	19	19,82	—	—
		34	3	8,11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	10	16	16,39	—	—
		20	1	4,76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	5	20	20,08	—	—
		16	2	11,11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	18	17	3	23,87	—	—
		16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	5	23	23,04	—	—
1	5,26	17	2	10,53	—	—	8	5	38,46	1	7,69	17	2	10,53	6	2	24,20	—	—
1	6,67	13	2	13,33	2	13,33	—	—	—	—	—	15	—	—	15	4	20,45	—	—
1	7,14	13	1	7,14	1	7,14	—	—	—	—	—	14	—	—	—	2	18,—	—	—
1	0,15	634	19	2,91	3	0,46	157	13	7,65	5	2,94	648	5	2,94	483	148	19,98	—	—
6	0,22	2,666	53	1,95	12	0,44	225	36	13,72	14	5,36	2,711	8	0,29	2,458	651	20,17	—	—
77	3,77	1,269	772	37,81	295	14,45	1,724	317	15,53	166	8,13	1,906	135	6,61	—	—	—	—	—
83	7,58	1,557	861	35,61	405	16,75	2,122	296	12,24	147	6,08	2,158	260	10,75	—	—	—	—	—
18	1,57	857	292	25,67	121	10,53	1,039	110	9,57	30	2,61	1,099	50	4,18	—	—	—	—	—
7	1,62	354	77	17,87	30	6,96	403	28	6,51	15	3,48	429	2	0,46	—	—	—	—	—
56	15,68	199	158	44,26	103	29,13	300	57	15,96	25	7,00	339	18	5,04	—	—	—	—	—
	—	149	19	11,31	4	2,38	48	120	71,43	103	61,31	167	1	0,59	—	—	—	—	—
23	7,34	1,884	1,153	37,97	569	18,74	2,589	448	14,75	241	7,94	2,792	245	8,07	—	—	—	—	—
64	5,87	6,269	3,332	34,70	1,527	15,90	8,225	1,376	14,33	727	7,57	8,890	711	7,41	—	—	—	—	—
	—	1,113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,113	—	—	1,113	204	16,68	117	46,77
70	4,24	10,048	3,385	25,20	1,539	11,46	8,450	1,412	15,33	741	7,51	12,714	719	5,35	3,571	855	18,43	117	46,77
	—	165	2	1,20	—	—	151	16	9,58	3	1,80	167	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 6. Födelsor i Göteborg år 1933, med fördelning på månader.

	Levande födda					Dödfödda				S:a födda	därav utom äkten- skap	
	inom		utom		S:a	inom		utom				S:a
	äktenskap					äktenskap						
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.			
Januari	104	98	22	27	251	1	1	—	1	3	254	50
Februari	92	93	18	19	222	2	2	—	1	5	227	38
Mars	104	108	21	14	247	2	1	1	2	6	253	38
April	114	90	16	22	242	4	1	—	2	7	249	40
Maj	112	129	19	31	291	2	—	—	—	2	293	50
Juni	115	92	23	24	254	3	1	—	—	4	258	47
Juli	113	97	19	27	256	1	2	1	1	5	261	48
Augusti	105	86	10	12	213	5	4	1	—	10	223	23
September	122	110	33	18	283	1	—	—	—	1	284	51
Oktober	95	97	15	14	221	8	5	—	1	14	235	30
November	107	97	22	20	246	1	3	1	—	5	251	43
December	111	110	24	22	267	3	—	1	1	5	272	48
Summa	1,294	1,207	242	250	2,993	33	20	5	9	67	3,060	506

Tab. 7. Födelsor i Göteborg år 1933, med fördelning på församlingar.

	Levande födda					Dödfödda				S:a födda	därav utom äkten- skap	
	inom		utom		S:a	inom		utom				S:a
	äktenskap					äktenskap						
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.			
Domkyrko	47	41	22	24	134	1	—	1	1	3	137	48
Vasa	42	39	19	19	119	2	—	2	—	4	123	40
Johanneberg	66	64	10	13	153	3	1	—	3	7	160	26
Christine	41	53	23	18	135	—	—	—	1	1	136	42
Haga	46	38	14	13	111	—	—	1	—	1	112	28
Annedal	58	64	9	15	146	2	—	—	—	2	148	24
Masthugget	66	45	15	18	144	1	1	—	—	2	146	33
Oskar Fredrik	115	123	21	18	277	1	4	—	1	6	283	40
Karl Johan	271	228	36	39	574	5	2	—	—	7	581	75
Gamlestaden	196	182	25	26	429	4	8	—	1	13	442	52
Lundby	149	151	26	20	346	7	3	—	1	11	357	47
Örgryte	192	177	22	27	418	7	1	1	1	10	428	51
Tyska	5	2	—	—	7	—	—	—	—	—	7	—
Summa	1,294	1,207	242	250	2,993	33	20	5	9	67	3,060	506

Tab. 8. Befolkningens rörlighet inom Göteborgs stads församlingar år 1933.

Församlingar	Folkmängd 31/12 1932	Ingångna äktenskap	Lev. födda		Döda	Överskott av		Folkmängd 31/12 1933
			alla	därav utom äkten- skap		levande födda + döda -	inflyttade + utflyttade -	
Domkyrko	12,478	152	134	46	140	- 6	- 297	12,175
Vasa	16,264	140	119	38	184	- 65	- 151	16,048
Johanneberg	18,062	154	153	23	287	- 134	+ 100	18,028
Christine	10,978	102	135	41	111	+ 24	- 52	10,950
Haga	10,793	103	111	27	134	- 23	- 252	10,518
Annedal	16,155	161	146	24	183	- 37	- 107	16,011
Masthugget	11,028	93	144	33	106	+ 38	+ 117	11,183
Oskar Fredrik	25,001	228	277	39	241	+ 36	+ 104	25,141
Karl Johan	41,358	315	574	75	352	+ 222	+ 667	42,247
Gamlestaden	34,182	233	429	51	258	+ 171	+ 160	34,513
Lundby	23,168	195	346	46	198	+ 148	+ 438	23,754
Örgryte	30,702	233	418	49	274	+ 144	+ 387	31,233
Tyska	842	5	7	—	8	- 1	- 27	814
Summa	251,011	2,114	2,993	492	2,476	+ 517	+ 1,087	252,615

Tab. 9. Dödligheten i Göteborg år 1933 inom den mantalsskrivna befolkningen, uppdelad i församlingar.

Församlingar m. m.	Antal invånare (vid mtskr. för 1933)	Antal döda	Döda pro mille
Gamlestaden	34,092	235	6,9
Lundby	23,170	178	7,7
Karl Johan	40,890	331	8,1
Örgryte	30,137	244	8,1
Oskar Fredrik	25,197	207	8,2
Annedal	16,182	152	9,4
Masthugget	10,952	103	9,4
Johanneberg	16,014	152	9,5
Christine och Tyska*)	10,948	105	9,6
Domkyrko	12,246	121	9,9
Vasa	16,527	167	10,1
Haga	10,695	115	10,8
Arbets-, försörjningsinrättningar o. d.	1,768	169	95,6
Summa	248,818	2,279	9,2

*) Invånarna i Tyska församlingen äro fördelade på de församlingar, inom vilka de mantalsskrivits.

Tab. 10. Dödsfall och dödstal i Göteborg månadsvis åren 1929—1933.

	1929	1930	1931	1932	1933
Dödsfall (här kyrkoskrivna, som dött inom eller, i kronisk sjukdom, utan staden) samt främlingar, döda i staden i akut sjukdom)	2,408	2,475	2,593	2,457	2,367
	9,9	10,2	10,3	9,6	9,1
Dödstal (uträknade för inom staden döda pr 1,000 kyrkoskrivna personer)	11,0	9,8	13,2	10,3	7,5
	11,7	10,7	11,2	10,4	11,3
Medeldödstal 1929—1933	10,3	11,0	10,9	10,6	10,4
Januari	222	203	286	222	165
Februari	233	219	233	217	240
Mars	208	204	216	239	276
April	207	234	274	226	171
Maj	274	190	186	216	213
Juni	176	239	186	231	191
Juli	209	196	205	170	160
Augusti	151	161	165	199	193
September	150	215	192	162	142
Oktober	196	172	202	180	174
November	183	195	191	205	234
December	199	247	247	190	208
Absoluta o. relativa tal	2,408	2,475	2,593	2,457	2,367
	9,9	10,2	10,3	9,6	9,1
	11,0	9,8	13,2	10,3	7,5
	11,7	10,7	11,2	10,4	11,3
	10,3	11,0	10,9	10,6	10,4
	13,7	9,1	9,3	10,0	9,9
	8,3	11,6	8,0	10,7	8,8
	10,2	9,4	9,5	7,6	7,1
	7,2	7,3	7,6	9,4	8,6
	7,4	10,2	9,2	7,6	6,4
	9,5	8,0	9,6	8,5	7,9
	9,1	9,5	9,3	9,7	10,8
	9,6	12,0	12,0	8,8	9,6
	8,7	8,7	8,2	8,2	8,7
	9,7	9,7	8,0	8,0	9,5
	10,4	10,4	10,9	10,6	10,4

Tab. 11. Obligatoriskt anmälda smittosamma sjukdomar i Göteborg månadsvis år 1933.

	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	S:a
Skarlakansfeber	66	44	28	29	45	29	8	12	38	52	88	78	517
Difteri	53	37	16	11	8	8	2	2	23	17	42	32	251
Tyfoid	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	1	1	6
Paratyfoid	1	—	1	—	—	2	6	2	1	3	2	—	18
Rödsot	—	—	—	—	—	—	26	92	54	14	15	3	204
Akut barnförlämnig	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	—	4
Epidemisk hjärnfeber	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	—	5
Sömnsjuka	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	1	5
Undulantfeber	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Malaria	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	3
Summa	121	81	47	41	55	41	46	109	121	88	150	115	1,015

Tab. 12. Vissa smittosamma sjukdomar i Göteborg åren 1924—1933.

(Obs. Fall av *mässling*, *kikhosta*, *influenta* och *påssjuka* ha anmälls endast av distriktsläkarna).

	1924		1925		1926		1927		1928		1929		1930		1931		1932		1933	
	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda
Skarlakansfeber	144	—	305	2	290	3	224	2	224	2	175	3	211	1	304	—	540	2	517	2
Difteri	157	7	134	3	293	11	300	12	300	12	201	14	349	11	389	10	208	5	251	11
Tyfoid	94	17	15	2	15	2	8	3	8	3	12	—	9	2	5	—	14	1	6	1
Paratyfoid	17	1	381	9	11	—	10	1	10	1	91	3	20	2	16	2	5	—	18	—
Rödsot	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	1	—	204	—
Akut barnförslämning	4	2	—	3	8	—	4	—	4	—	7	1	9	1	13	2	23	6	4	—
Epidemisk hjärnfeber	9	6	2	2	6	3	10	1	10	1	4	3	8	8	4	—	5	—	5	4
Sömnsjuka	14	1	2	1	3	2	9	—	9	—	6	—	3	1	5	3	8	6	5	6
Undulanfeber	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	4	—	—	—	2	—	1	—	2	—
Malaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—
Mässling	557	27	4	—	1,286	34	110	6	110	6	5	—	171	1	520	6	35	—	7	—
Kikhosta	526	12	249	9	415	13	46	—	46	—	215	8	278	5	130	6	444	9	243	10
Epidemisk influensa	2,180	29	1,431	83	3,572	95	2,256	22	2,256	22	2,936	55	2,029	18	3,588	70	2,557	21	3,927	46
Påssjuka	161	—	40	—	78	1	7	—	7	—	64	—	273	—	22	—	7	—	19	—

Tab. 13. Antalet dödsfall i Göteborg åren 1924—1933 i smittosamma sjukdomar ävensom inom de viktigare sjukdomsgrupperna.

	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Skarlatkanstfeber	—	—	2	3	2	3	1	—	2	2
Difteri	7	7	3	11	12	14	11	10	5	11
Tyfoïd	17	6	1	2	3	—	2	—	1	1
Paratyfoïd	1	9	3	—	1	3	2	2	—	—
Rödsot	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Akut barnförslämning	2	4	1	—	—	1	1	2	6	—
Epidemisk hjärnfeber	6	5	2	3	1	3	8	—	—	4
Sömnssjuka	1	4	1	2	—	—	1	—	6	6
Mässling	27	1	—	34	6	—	1	6	—	—
Kikhosta	12	25	9	13	—	8	5	6	9	10
Epidemisk influensa	29	112	33	95	22	55	18	70	21	46
Varfeber	28	37	26	38	47	29	52	28	39	34
Barnsängsfeber	3	—	2	—	3	2	5	4	6	—
Lungtuberkulos	314	302	254	281	264	268	304	299	232	250
Annat tuberkulos	75	82	64	63	68	50	47	46	43	47
Cirkulationsorganens sjukdomar	464	494	472	527	530	579	635	639	606	599
Svulster	281	304	327	299	286	350	388	361	388	331
Ålderdomssjukdomar	158	159	158	202	172	221	205	250	209	172
Andningsorganens sjukdomar (utom tuberkulos)	217	173	163	131	187	167	178	174	194	182
Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar	155	147	146	148	134	165	150	169	196	193
Matsmättningsorganens sjukdomar	93	104	117	136	99	123	138	119	112	115
Urinorganens sjukdomar	101	80	84	103	108	128	115	109	113	107

Tab. 14. Uppgift från 12 distriktsläkare ang. av dem

		Januari
1	Vattenkoppor. <i>Varicellæ</i>	4
2	Mässling. <i>Morbilli</i>	2
3	Skarlakansfeber. <i>Scarlotina</i>	18
4	Rash. <i>Roseola febrilis</i>	—
5	Nervfeber och paratyfus. <i>Typhus abdominalis et paratyphus</i>	—
6	Rödsot. <i>Dysenteria</i>	—
7	Barnkolera. <i>Cholera nostras et Cholera infantum</i>	—
8	Påssjuka. <i>Parotitis</i>	5
9	Influensa. <i>Influenza epidemica</i>	394
10	Kikhosta. <i>Pertussis</i>	63
11	Difteri. <i>Diphtheria</i>	20
12	Strypsjuka. <i>Croup</i>	—
13	Rosfeber. <i>Erysipelas</i>	3
14	Varfeber. <i>Pyæmia</i>	—
15	Syphilis.....	—
16	Dröppel. <i>Gonorrhæa</i>	1
17	Barnförlamning. <i>Poliomyelitis acuta anterior</i>	—
18	Fyllerigalenskap. <i>Delirium tremens</i>	—
19	Hjärt- och hjärtsäcksinflammation. <i>Endo- et Pericarditis</i>	2
20	Luftstrupskatarr. <i>Laryngitis catarrhalis</i>	27
21	Lungkatarr. <i>Bronchitis</i>	281
22	Lunginflammation. <i>Pneumonia</i>	21
23	Lungsäcksinflammation. <i>Pleuritis</i>	11
24	Halsfluss. <i>Angina tonsillaris</i>	186
25	Akut magkatarr. <i>Gastritis acuta</i>	30
26	Akut tarmkatarr. <i>Enteritis et Colitis</i>	67
27	Gulsot. <i>Icterus catarrhalis</i>	3
28	Blindtarmsinflammation. <i>Typhlitis, Perityphlitis</i>	22
29	Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis</i>	2
30	Blåskatarr. <i>Cystitis</i>	20
31	Njurinflammation. <i>Nephritis</i>	5
32	Muskelreumatism. <i>Rheumatismus muscularis</i>	109
33	Ledgångsreumatism. <i>Rheumatismus articularis</i>	17
34	Erythema multiforme.....	1
35	Knölros. <i>Erythema nodosum</i>	9
36	Nässelutslag. <i>Urticaria</i>	22
37	Bältros. <i>Herpes zoster</i>	12
38	Förgiftningssjukdom. <i>Intoxicatio</i>	—
39	Annan sjukdom. <i>Morbus aliæ causæ</i>	76
	Summa	1,383

månadsvis iakttagna sjukdomsfall i Göteborg år 1933.

Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	S:a
2	20	19	18	8	11	6	3	8	13	14	126
—	—	1	2	—	—	—	—	1	1	—	7
21	10	5	17	12	6	2	14	25	34	33	197
1	1	1	—	1	1	1	2	—	1	—	9
—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	13	50	31	6	7	—	107
—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
3	3	1	—	2	1	2	1	1	—	—	19
1,986	476	120	101	36	17	29	74	133	252	309	3,927
54	26	24	26	10	8	6	9	5	9	3	243
11	7	4	2	4	1	3	13	8	9	3	85
1	1	2	—	—	—	—	—	1	2	—	7
2	7	3	4	5	3	2	4	4	3	5	45
1	1	—	—	—	1	1	1	—	2	—	7
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	1	5
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	5
4	4	1	13	8	5	8	2	7	8	9	71
17	21	26	14	9	4	13	13	10	14	24	192
263	226	247	209	95	94	100	144	219	325	264	2,467
42	17	24	18	18	11	15	10	21	44	27	268
5	10	9	5	7	8	4	4	7	12	11	93
88	93	80	106	55	64	69	74	88	193	160	1,206
21	31	30	24	17	13	29	18	19	18	32	282
59	82	47	49	42	130	232	100	74	79	53	1,014
7	—	6	3	2	5	2	2	1	6	1	38
17	19	24	18	9	8	19	12	14	11	22	195
2	1	—	1	2	1	2	—	3	4	1	19
18	28	14	17	21	20	22	20	14	15	14	223
5	7	8	8	4	12	10	8	3	12	9	91
108	119	73	82	53	60	65	53	74	104	78	978
23	29	20	13	16	17	19	21	16	26	11	228
1	2	—	1	1	2	2	—	—	—	3	13
3	9	6	9	11	4	5	2	3	5	6	72
17	13	13	12	3	8	12	5	23	12	8	148
10	5	8	7	7	18	11	14	7	7	6	112
1	—	—	—	—	4	1	—	1	2	—	9
95	91	87	117	93	59	117	91	128	251	134	1,339
2,888	1,361	904	896	551	612	861	751	924	1,484	1,241	13,856

Tab. 15. Dödsfall i Göteborg år 1933 med fördelning efter döds-

Dödsorsak	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
A. Nati Vivi.										
I. Vitia primæ conformationis. Morbi neonatorum.										
0001. Vitia primæ conformationis	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—
0100. Debilitas congenita	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—
0200. Partus præmaturus	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—
0300. Aliæ causæ mortis neonatorum	13	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	35	24	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Morbi senectutis.										
0500. Marasmus senilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0600. Gangræna senilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Morbi infectionis.										
1000. Febris typhoidea	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1090. Scarlatina	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
1100. Pertussis	2	1	2	1	3	1	—	—	—	—
1110. Diphtheria	—	—	—	—	3	2	1	2	1	2
1120. Influenza cum ægrotatione pulmonis	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—
1121. Influenza sine ægrotatione pulmonis	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1150. Gastro-enteritis acuta infectiosa	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—
1200. Febris rheumatica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1210. Erysipelas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1220. Septichæmia, Pyoseptichæmia	3	—	—	—	—	—	1	2	—	1
1240. Encephalitis epidemica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1250. Meningitis cerebrospinalis epidemica	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—
1300. Tetanus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1310. Actinomycosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1400. Tuberculosis pulmonis, laryngis	—	—	—	—	1	—	—	2	—	2
1410. » meningum, cerebri	—	—	1	—	3	3	3	3	—	—
1420. » intestini, peritonei	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1430. » urogenitalis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1440. » ossium, articularum	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—
1450. » miliaris	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1460. » luposa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1470. » aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1500. Lymphogranulomatosis maligna	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
1520. Syphilis congenita	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
1521. » acquisita	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
1600. Aliæ infectiones	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	7	5	5	2	15	9	6	11	4	6

orsak, ålder och kön (samma omfattning som i tabell 10.)

Levnadsålder														Summa				
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	6	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	11	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	24	59
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	13	36	28	85	43	125	168
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	—	—	4	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	13	37	28	87	43	129	172
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	6	11
—	—	3	—	2	—	1	3	—	3	3	1	1	6	2	6	15	20	35
—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	2	1	1	—	2	5	6	11
—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	4	4	8
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	1	1	1	2	—	2	2	7	9
1	3	1	—	4	2	4	2	1	1	1	3	2	1	—	1	18	16	34
—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	2	—	—	—	3	3	3	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	4
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
8	10	28	55	27	37	16	19	10	12	6	10	5	2	—	—	101	149	250
—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	10	18
—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	2	—	2	6	8
—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	7	7
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	2	6
1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	2	1	1	1	—	—	6	2	8
—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	3	4	7
10	15	35	65	38	44	26	29	19	19	14	25	11	15	4	10	194	255	449

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsak	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
IV. Morbi systematis hæmopoëtici et sanguinis et diatheses hæmorrhagicæ.										
2000. Anæmia perniciosa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2010. Leuchæmia	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
2050. Alii morbi sanguinis	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1
V. Morbi nutritionis et secretionis internæ.										
2360. Diabetes mellitus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2390. Morbus Basedowii	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2400. Myxoedema	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2460. Alii morbi nutritionis et secretionis internæ	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Morbi systematis nervosi. Morbi mentis. Morbi organorum sensoriorum.										
2600. Hæmorrhagia cerebri. Hæmorrhagia meningum	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2610. Abscessus cerebri. Meningitis purulenta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2620. Tabes dorsalis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2640. Eclampsia infantilis	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
2660. Alii morbi systematis nervosi	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—
2700. Dementia paralytica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2750. Alii morbi mentis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2800. Otitis	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2810. Alii morbi organorum sensoriorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	2	—	—	1	—	1	—	1	1	—
VII. Morbi organorum circulationis.										
3000. Pericarditis	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1
3010. Thrombo-endocarditis acuta	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
3020. Endocarditis chronica	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—
3030. Myocarditis chronica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3040. Arteriosclerosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3041. Aneurysma aortæ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3042. Alia aneurysmata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3050. Thrombosis. Embolia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3070. Alii morbi organorum circulationis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	1	1	2	1	1	2	2

levnadsålder														Summa				
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	3	5
—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	4	3	1	1	7	7	14
—	—	—	—	2	1	2	—	2	6	3	4	9	12	2	4	37	35	72
1	—	—	—	4	3	3	—	4	3	3	4	8	7	2	8	28	31	59
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	1	—	—	5	2	7
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	5	—	5
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	2	—	—	—	—	—	5	2	7
—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	—	—	3	5	8
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	3	1	4
1	—	1	—	9	5	6	2	11	12	12	11	27	26	5	13	96	86	182
—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	1	2	1	1	—	1	6	6	12
—	—	—	—	2	—	2	3	5	—	2	—	—	2	—	—	11	5	16
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2
2	—	3	—	3	1	3	—	2	—	2	1	2	—	—	—	20	3	23
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	5	—	1	3	7	10
—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	1	—	3	2	5
—	—	—	—	—	2	1	1	4	1	1	—	2	2	—	—	8	7	15
—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	6	—	2	—	11	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	1	5	7	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	2
—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	1	—	—	1	3	3	6
2	—	3	—	5	5	10	6	17	8	8	6	7	21	3	6	60	55	115
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
—	1	1	2	3	1	7	6	13	9	12	9	5	10	1	—	42	39	81
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	2	—	3	—	1	1	4	7	1	—	—	8	12	20
—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	2	2	4
—	1	1	2	3	4	7	10	14	10	14	14	13	11	1	—	53	54	107
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	14	—	7	—	25	—	25
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	3
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	2	—	—	—	1	1	1	4	—	14	—	7	—	26	4	30

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsak	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
XII. Morbi gravidarum et puerperarum.										
5500. Placenta prævia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5620. Septichæmia puerperalis post abortum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XV. Tumores.										
7000. Carcinoma oris et linguæ.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7010. » ventriculi.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7020. » intestini	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7030. » uteri et ovariorum.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7040. » mammæ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7090. » aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7510. Sarcoma ossium.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7520. » viscerum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7550. » aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7600. Melanosarcoma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7700. Alii tumores	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
XVI. Intoxicaciones chronicæ.										
8000. Alcoholismus chronicus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XVII. Mors violenta, non naturalis.										
Casus mortiferi.										
8500. Submersio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8510. Suffocatio.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8520. Combustio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8570. Contusio Laceratio. Vulnus contusum. Fractura	—	—	—	—	2	—	2	1	—	—
8600. Intoxicatio acuta:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A. Kolos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
E. Frätande ämnen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F. Narkotiska ämnen.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G. Andra ämnen	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	3	—	2	1	—	—

Levnadsålder														Summa				
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	4	—	4
—	—	—	—	1	1	8	2	10	8	21	4	19	11	5	5	64	31	95
—	—	1	1	1	—	1	—	3	4	9	6	7	6	—	2	22	19	41
—	—	—	1	—	3	—	4	—	11	—	8	—	2	—	—	—	29	29
—	—	—	—	—	2	—	10	—	10	—	9	—	10	—	2	—	43	43
—	—	—	—	1	1	1	5	11	5	17	7	7	16	2	2	39	36	75
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1	—	1	2	3	5
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	3
—	—	3	1	1	2	—	1	4	5	6	4	1	2	—	—	16	16	32
—	—	4	4	5	9	11	24	29	44	55	40	35	48	8	13	148	183	331
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2
—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	1	4
—	—	3	—	4	—	6	—	1	1	—	—	1	5	2	1	21	8	29
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	4	1	6	1	9	—	3	1	1	—	2	5	2	1	32	10	42

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsak	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
Suicidium.										
8700. Submersio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8710. Strangulatio.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8720. Contusio. Laceratio. Vuln. contusum. Fractura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8730. Vulnus punctum, incisum, scissum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8740. » sclopetarium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8750. Veneficium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8790. Alii modi suicidii	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	51	41	14	6	28	19	14	16	9	11
	92		20		47		30		20	

Levnadsålder														Summa				
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	—	2	1	—	—	2	—	2	—	—	—	2	—	—	—	8	1	9
—	—	1	—	2	—	1	—	4	—	3	—	2	1	1	—	14	1	15
—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	3	2	5
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
—	—	6	2	4	1	4	—	9	—	4	1	5	1	1	—	33	5	38
16	19	56	84	86	89	97	99	147	141	207	188	243	343	124	219	1,092	1,275	2,367
35		140		175		196		288		395		586		343				

Tab. 16. Dödsfall i Göteborg år 1933 med fördelning efter sjukdoms-

Dödsorsaker	Januari			Februari			Mars			April			Maj			Juni			Juli		
	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a
Stenitæ primæ conformationis, Morbi neonatorum	1	2	3	7	2	9	2	4	6	—	2	2	—	1	1	4	—	4	2	2	4
Morbi senectutis	5	6	11	7	17	24	6	16	22	2	12	14	3	11	14	3	11	14	3	10	13
» infectionis	14	14	28	28	39	67	24	33	57	17	15	32	15	22	37	17	14	31	18	14	32
» systematis hæmopoëtici et sanguinis et diatheses hæmorrhagica	—	4	4	—	—	—	—	2	2	1	1	2	1	1	2	2	1	3	1	—	1
» nutritionis et secretionis internæ	2	1	3	—	3	3	1	1	2	—	—	—	—	2	2	2	2	4	1	—	1
» systematis nervosi. Morbi mentis. Morbi organorum sensoriorum	6	10	16	9	8	17	15	10	25	9	11	20	7	10	17	5	7	12	6	4	10
» organorum circulationis	16	24	40	27	29	56	36	37	73	18	25	43	19	22	41	18	30	48	21	17	38
» » respirationis	10	8	18	8	9	17	9	12	21	10	8	18	6	8	14	11	6	17	3	3	6
» » digestionis	5	2	7	3	3	6	8	5	13	4	7	11	8	9	17	5	3	8	5	2	7
» » uropoëticorum	3	6	9	4	5	9	8	5	13	2	6	8	7	4	11	4	3	7	7	6	13
» » genitalium	3	—	3	1	1	2	2	1	3	2	—	2	4	1	5	2	—	2	1	—	1
» gravidarum et puerperarum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Amores	9	11	20	11	14	25	15	11	26	6	9	15	18	22	40	12	20	32	13	18	31
Toxicationes chronicæ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Mors violenta, non naturalis:																					
Causa mortiferi	1	1	2	2	1	3	4	3	7	2	1	3	3	2	5	4	—	4	—	—	—
Suicidium	1	—	1	2	—	2	6	—	6	—	—	—	5	1	6	3	2	5	1	1	2
Summa	76	89	165	109	131	240	136	140	276	73	98	171	97	116	213	92	99	191	82	78	160

upper, månader och kvartal (samma omfattning som i tabell 10).

Augusti	September					Oktober			November			December			Kvartal												Summa		
															1:sta			2:dra			3:dje			4:de					
kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a	m. kv. S:a				
1 1 5 4 1 5 2 3 5 4 4 8 5 2 7 10 8 18 4 3 7 10 4 14 11 9 20 35 24 59	3 8 11 1 6 7 4 12 16 4 10 14 2 10 12 18 39 57 8 34 42 7 24 31 10 32 42 43 129 172	3 23 36 7 18 25 10 14 24 21 26 47 10 23 33 66 86 152 49 51 100 38 55 93 41 63 104 194 255 449	2 3 5 — — — — 1 1 1 1 2 1 — 1 — 6 6 4 3 7 3 3 6 2 2 4 9 14 23	2 2 1 — 1 — 1 1 — 1 1 2 — 2 3 5 8 2 4 6 2 2 4 2 2 4 9 13 22	5 6 11 3 10 13 11 10 21 8 17 25 3 3 6 30 28 58 21 28 49 14 20 34 22 30 52 87 106 193	1 32 56 14 18 32 19 26 45 25 32 57 29 41 70 79 90 169 55 77 132 59 67 126 73 99 172 266 333 599	0 5 15 2 5 7 5 6 11 9 7 16 13 9 22 27 29 56 27 22 49 15 13 28 27 22 49 96 86 182	5 4 9 3 3 6 4 3 7 7 8 15 3 6 9 16 10 26 17 19 36 13 9 22 14 17 31 60 55 115	1 2 3 1 5 6 5 1 6 5 4 9 6 7 13 15 16 31 13 13 26 9 13 22 16 12 28 53 54 107	1 1 4 — 4 2 — 2 3 — 3 2 — 2 6 2 8 8 1 9 5 1 6 7 — 7 26 4 30	1 1 — — — — — — — 1 1 — — — — — — — 1 1 — 2 2 — 1 1 — 4 4	2 18 30 15 12 27 14 15 29 9 21 30 14 12 26 35 36 71 36 51 87 40 48 88 37 48 85 148 183 331	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — 1 — 1 — — — — — 1 — 1	3 — 3 4 1 5 3 — 3 4 1 5 2 — 2 7 5 12 9 3 12 7 1 8 9 1 10 32 10 42	4 1 5 4 — 4 3 — 3 1 — 1 3 — 3 9 — 9 8 3 11 9 2 11 7 — 7 33 5 38	5 107 193 63 79 142 82 92 174 101 133 234 95 113 208 321 360 681 262 313 575 231 264 495 278 338 616 1092 1275 2367													

Epidemisjukhuset.

Å sjukhuset ha under år 1933 vårdats 1,869 patienter, därav under året intagna 1,695.

Vårdade sjukdomar ha fördelat sig sålunda:

	Kvarliggande från		Intagna under		Summa vårdade		Avförda år 1933				Kvarliggande till	
	1932		1933		1933		friska		döda		1934	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
Typhus	—	2	3	5	3	7	2	5	1	—	—	2
Paratyphus	—	—	5	10	5	10	5	8	—	1	—	1
Scarlatina	37	35	269	262	306	297	258	229	2	—	46	68
Diphtheria	27	45	136	118	163	163	146	150	6	5	11	8
Croup (utan difteri)	—	—	4	2	4	2	4	2	—	—	—	—
Angina	1	3	53	78	54	81	52	77	2	—	—	4
Meningitis cer. epid.	1	1	3	—	4	1	2	—	—	1	2	—
Encephalitis letharg.	—	—	3	—	3	—	2	—	1	—	—	—
Poliomyelitis ac.	—	—	5	3	5	3	5	3	—	—	—	—
Dysenteria	—	—	91	126	91	126	90	125	1	1	—	—
Undulantfeber	—	—	1	2	1	2	1	2	—	—	—	—
Morbilli	—	—	—	2	—	2	—	2	—	—	—	—
Influenza	—	—	108	149	108	149	104	140	4	3	—	6
Lung-tbc.	3	7	2	34	5	41	4	17	1	24	—	—
Annan sjukdom	7	5	113	108	120	113	112	99	8	11	—	3
Summa	76	98	796	899	872	997	787	859	26	46	59	92

Frånräknas de till 1934 kvarliggande, framgå vårdade och döda av följande sammanställning:

sjukdomar	vårdade	döda	letalite
samtliga (excl. lung-tbc.)	1,672	47	2,8 %
typhus abdominalis	8	1	12,5 »
paratyphus	14	1	7,1 »
scarlatina	489	2	0,4 »
diphtheria	307	11	3,6 »
croup (sine diphtheria)	6	—	—
angina	131	2	1,5 »
meningitis cerebr. epidemica	3	1	33,3 »
encephalitis letharg.	3	1	33,3 »
poliomyelitis ac.	8	—	—
dysenteria	217	2	0,9 »
febris undulans	3	—	—
morbilli	2	—	—
influenza epidemica	251	7	2,8 »
tuberculosis pulm.	46	25	54,3 »
annan sjukdom	230	19	8,3 »

Följande viktigare operationer ha å sjukhuset utförts:

Sjukdom	Antal patienter	Operation	Utgång	
			God	Dålig
Otit. med. supp. ac. c. mastoid.	14	Uppmejsling	14	—
Mastoid. operat.	11	Sekundärsutur	11	—
Sinusitis maxillar.	2	Trepanat. endonasal.	2	—
Abscessus reg. colli	3	Incision	3	—
Peritonsillit. absced.	15	Incision	15	—
Hypertrophia tons. et tonsill. chr.	3	Tonsillectomia	3	—
Veget. adenoid.	8	Abrasio	8	—
Osteomyelit. acuta tibiæ	1	Osteotomi	—	1
Phlegmone orbitæ	1	Incision	1	—
Mastit. ac. c. abscess	2	Incision	2	—

Uppgifter rörande å sjukhuset intagna sjukdomsfall jämte inträffade dödsfall.

S j u k d o m		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
I. <i>Bildningsfel. Sjukdomar hos nyfödda.</i>					
2	Debilitas cong. Atelectasis pulm.	—	1	—	—
II. <i>Ålderdomssjukdomar.</i>					
6	Marasmus senilis	1	1	—	—
IV. <i>Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.</i>					
21	Septichæmia. Pyoseptichæmia	1	2	—	1
	Abscessus. Phlegmone	1	4	—	—
22	Erysipelas	2	1	—	—
23	Scarlatina	271	264	2	—
24	Diphtheria	138	118	6	5
	Därav Difteri + Croup	6	1	—	—
25	Morbilli	—	2	—	—
26	Rubeola	5	2	—	—
28	Pertussis	4	3	1	1
29	Influenza epidemica	108	149	4	3
31	Varicellæ	10	9	—	—
33	Typhus abdominalis	3	5	1	—
34	Paratyphus	5	10	—	1
36	Dysenteria	94	126	1	1
39	Poliomyelitis anterior acuta et Polioencephalitis acuta	5	3	—	—
39 ^{1/2}	Encephalitis lethargica	3	—	1	—
40	Meningitis cerebrospinalis epidemica	3	—	—	1
42	Tuberculosis (<i>samtliga fall</i>)	13	38	—	—
	» pulmonum. Tuberculosis laryngis	7	36	1	24
	» cerebri. Meningitis tuberc.	1	—	1	—
	» ossium et articularum	1	2	—	—
	» lymphoglandularum	2	—	—	—
	» urogenitalis	1	—	—	—
	» cutis	1	—	—	—
44	Syphilis acquisita	1	1	—	—
46	Gonorrhœa (<i>samtliga fall</i>)	1	—	—	—
	Urethritis gonorrhœica acuta	1	—	—	—
51	Malaria	2	—	—	—
57	Febris. Febricula	1	5	—	—
	» undulans Bang	1	2	—	—
V. <i>Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.</i>					
58	Anæmia	2	4	—	—
VI. <i>Ämnesomsättningsjukdomar.</i>					
68	Diabetes mellitus	1	1	—	—
69	Adipositas universalis	—	1	—	—
VIII. <i>Nervsystemets sjukdomar.</i>					
79	Hæmorrhagia meningum cerebri	1	1	—	—
80	Meningitis cerebri. Meningitis cerebro-spinalis	1	—	—	—
83	Encephalitis. Abscessus cerebri et cerebelli	2	2	—	2

Sjukdom		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
94	Neuritis. Neuralgia	1	1	—	—
95	Paralysis	—	1	—	—
	Chorea	—	1	—	—
98	Epilepsia	1	—	—	—
100	Neurasthenia	1	1	—	—
<i>IX. Sinnessjukdomar.</i>					
102— } 110 }	Insania et Idiotia	1	1	—	—
	Dementia senilis	—	1	—	—
<i>X. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>					
112	Endocarditis acuta	14	7	—	—
»	Myocarditis acuta	5	4	—	—
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis	6	12	—	—
»	Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Cor adiposum	7	11	1	1
115	Arteriosclerosis. Endarteriitis	3	6	—	—
119	Trombosis. Embolia	—	3	—	—
120	Lymphardinitis ac.	26	11	—	—
<i>XI. Andningsorganens sjukdomar.</i>					
121	Rhinitis	1	1	—	—
123	Sinusitis	4	5	—	—
124	Epistaxis	1	2	—	—
125— } 127 }	Morbi laryngis. Laryngitis	5	7	—	1
125	Croup	4	2	—	—
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	27	10	—	1
129	» chron. » chron.	3	2	—	—
130	Bronchiectasia	2	3	—	—
131	Asthma bronchiale	2	2	—	—
134	Pneumonia crouposa acuta	21	8	2	2
»	Bronchopneumonia acuta	24	26	3	2
136	Abscessus pulmonum	1	—	—	—
140	Pleuritis. Empyema pleuræ	11	3	—	—
<i>XII. Matsmålningsorganens sjukdomar.</i>					
143	Stomatitis. Noma	2	2	—	—
144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillaris. Pharyngitis acuta	67	92	2	—
145	Peritonsillitis acuta	13	16	—	—
146	Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica	5	3	—	—
153	Gastritis acuta	—	3	—	—
»	Entero-colitis acuta. Proctitis acuta	9	6	—	—
158	Entero-colitis chronica	—	1	—	—
159	Appendicitis	3	—	—	—
172	Obstipatio	—	2	—	—
<i>XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	19	14	—	—
174	» » » chronica. Morbus Brightii	—	2	—	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	—	1	—	—
180	Cystitis	—	1	—	—

S j u k d o m		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
<i>XIV. Könsorganens sjukdomar.</i>					
A. Manliga könsorganen.					
189	Hydrocele	1	—	—	—
B. Kvinnliga könsorganen.					
199	Mastitis	—	2	—	—
<i>XV. Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>					
202	Myitis. Rheumatismus musculorum.....	2	1	—	—
205	Synovitis. Arthritis.....	1	—	—	—
206	Polyarthritis rheumatica acuta	1	3	—	—
207	Polyarthritis rheumatica chronica	1	—	—	—
213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis.....	1	—	—	—
214	Rachitis	1	1	—	—
<i>XVI. Hudens sjukdomar.</i>					
217	Erythema multiforme et nodosum	—	3	—	—
218	Urticaria	4	—	—	—
221	Zoster	1	—	—	—
222	Eczema	2	—	—	—
228	Impetigo	2	—	—	—
230	Hidroadenitis	—	1	—	—
240	Exanthema	1	4	—	—
»	Erythema	2	6	—	—
»	Paronychia	1	2	—	—
<i>XVII. Öronsjukdomar.</i>					
243	Otitis media purulenta	47	41	—	—
»	Mastoiditis	7	7	—	—
<i>XX. Andra sjukdomar.</i>					
	Observation	32	22	—	—
<i>XXI. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.</i>					
	Intoxicatio	—	1	—	—
	Vulnus infect.	2	—	—	—
	Luxatio	1	—	—	—
	Combustio	2	1	—	—
	Fractura	1	—	—	—

Inkomster för Göteborgs Epidemisjukhus år 1933.

	Kronor	i %
1. Patient- och poliklinikavgifter	10,874: 10	3,3 %
2. Anslag av landsting	—	—
3. » » kommun	248,136: 77	76,3 »
4. » » staten	61,312: —	18,9 »
5. Ersättning av staten för främmande undersåtar etc., från annat sjukvårdsområde, pensionsstyrelsen, riks- försäkringsanstalten, livförsäkringsbolag etc.....	—	—
6. Avkastning av donationer, använd under året för sjukhusets ändamål	—	—
7. Hyror och arrenden, inkomst från lantgård, träd- gård, stall, svingård etc.	5,000: —	1,5 »
Summa	325,322: 87	100,0 %

Utgifter för Göteborgs Epidemisjukhus år 1933.

	Kronor	i %	Medelkostn. pr underhållsdag öre
1. Avlöningar (i stat upptagna), vikariat- sättningar, pensioner o. pensionsavgifter	173,045: 46	53,2 %	412,2
2. Extra biträdeshjälp, handräckning.....	17,380: 46	5,4 »	41,4
3 a. Läkemedel (för inre o. yttre behandl.)	7,965: 03	2,4 »	19,0
b. Förbrukningsartiklar för röntgenavdeln.	—	—	—
4. Förbandsartiklar (samtliga för sår an- vända förbrukningsartiklar), bandage	3,373: 77	1,0 »	8,0
5. Mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. d.	1,147: 05	0,4 »	2,7
6. Instrument och apparater jämte hit- hörande förbrukningsartiklar	997: 84	0,3 »	2,4
7. Kläder, sängkläder och andra inven- tarier samt arbetsmaterial	10,762: 48	3,3 »	25,6
8. Patienters och personals utspisning...	55,241: 06	17,0 »	131,6
9. Värme och lyse samt hithörande för- brukningsartiklar	28,906: 16	8,9 »	68,9
10. Tvätt, renhållning (inre o. å gård), vatten samt hithörande förbrukningsartiklar...	8,896: 84	2,7 »	21,2
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda.....	423: 25	0,1 »	1,0
12. Fastigheters (däri även gårds, parks och vägars) underhåll, mindre reparationer	7,193: 89	2,2 »	17,1
13. Ny-, till- och ombyggnader, ävensom större reparationer	—	—	—
14. Diverse utgifter.....	9,989: 58	3,1 »	23,8
Summa	325,322: 87	100,0 %	774,9

Antalet avgiftsfria epidemitransporter har under året uppgått till 1,108.

Utdrag

ur samfällda hälsovårdsnämndens och första avdelningens
räkenskaper för år 1933.

Ingående balans.

Jan. 1.	An	Kapitalbehållning	230,400:—
»	»	» Fondmedel	11,133: 84
»	»	» Diverse skulder.....	14,188: 97
			<u>25,322: 81</u>
		Kronor	<u>255,722: 81</u>

Jan. 1.	Per	Fastigheter	207,000:—
»	»	» Inventarier.....	23,400:—
»	»	» Kassa	739: 75
»	»	» d:o Importkontrollen	1,047: 31
»	»	» Fordran i stadskassan.....	20,081: 23
»	»	» Överskott och underskott	3,454: 52
			<u>1,787: 06</u>
		Kronor	<u>255,722: 81</u>

Kapitalbehållning.

Dec. 31.	An	Skattestatens avräkning.....	2,600:—
»	»	» Utgående balans.....	227,800:—
			<u>230,400:—</u>
		Kronor	<u>230,400:—</u>

Jan. 1.	Per	Ingående balans	230,400:—
		Kronor	<u>230,400:—</u>

Överskott och underskott.

Jan. 1.	An	Ingående balans	3,454: 52
Dec. 31.	»	Skattestatens avräkning	461: 14
			<u>3,915: 66</u>
		Kronor	<u>3,915: 66</u>

Dec. 31.	Per	Göteborgs stad:	
		1933 års underskott	461: 14
»	»	» Fordran i stadskassan	3,454: 52
			<u>3,915: 66</u>
		Kronor	<u>3,915: 66</u>

Göteborgs stad.

Dec. 31.	An	Överskott och underskott.....	461: 14
»	»	» Skattestatens avräkning:	
		Verkliga utgifter enligt stat.....	543,600: 50
		Transport	544,061: 64

		Transport	544,061: 64
Dec. 31.	An	Kassa, insättningar i stadskassan	31,709: 23
» »	»	Fordran i stadskassan	3,454: 52
		Kronor	579,225: 39

Dec. 31.	Per	Skattestatens avräkning:	
		Verkliga inkomster enligt stat...	33,490: —
		Kapitalinkomster enligt stat.....	2,600: —
			36,090: —
» »	»	Kassa, uttagningar i stadskassan	531,882: 87
» »	»	Utgående balans, redovisningsfordran, rest å 1933 års anslag.....	11,252: 52
		Kronor	579,225: 39

Skattestatens avräkning.

Dec. 31.	An	Göteborgs stad:	
		Verkliga inkomster enligt stat...	33,490: —
		Kapitalinkomster enligt stat.....	2,600: —
			36,090: —
» »	»	Verkliga utgifter och inkomster:	
		Nettoutgifter	511,714: 09
» »	»	Utgående balans:	
		Reserverade medel	3,463: 80
		Kronor	551,267: 89

Dec. 31.	Per	Göteborgs stad:	
		Verkliga utgifter enligt stat	543,600: 50
» »	»	Kapitalbehållning:	
		Kapitalutgifter enligt stat	2,600: —
» »	»	Överskott och underskott:	
		Underskott för året	461: 14
» »	»	Utgående balans:	
		Reserverade medel	4,606: 25
		Kronor	551,267: 89

Verkliga utgifter och inkomster.

Dec. 31.	An	Avlöningar, arvoden o. d.	541,282: 06
» »	»	Skattestatens kapitalutgifter o. kapitalinkomster:	
		Avskrivning för året	2,600: —
		Kronor	543,882: 06

Dec. 31.	Per	Debitorer	32,167: 97
» »	»	Skattestatens avräkning:	
		Nettodriftsutgifter	511,714: 09
		Kronor	543,882: 06

Skattestatens kapitalutgifter och kapitalinkomster.

Dec. 31.	An Inventarier, värdeminskning	Kronor	2,600:—
Dec. 31.	Per Verkliga utgifter och inkomster	Kronor	2,600:—

Utgående balans.

Dec. 31.	An Göteborgs stad:		
	Redovisningsfordran		11,252: 52
»	» Skattestatens avräkning:		
	Reserverade medel		4,606: 25
»	» Kassa		738: 87
»	» d:o Importkontrollen		706: 82
»	» Fastigheter	207,000:—	
»	» Inventarier	20,800:—	227,800:—
		Kronor	245,104: 46
Dec. 31.	Per Skattestatens avräkning:		
	Reserverade medel	3,463: 80	
	Fondmedel	11,133: 84	
	Diverse skulder	2,706: 82	17,304: 46
»	» Kapitalbehållning		227,800:—
		Kronor	245,104: 46

Jämförelse mellan stat och bok för år 1933
för samfällda hälsovårdsnämnden och första avdelningen.

	För året enl. stat	För året enl. bok	Reservationer till följande år	Överskott + Underskott —
Verkliga utgifter.				
1. Samfällda hälsovårdsnämnden:				
c) avlöningar, arvoden o. d.	46,820 —	46,820 —	— —	— —
f) hyror och arrenden	5,530 —	4,730 —	— —	+ 800 —
i) inventariers inköp och underhåll	1,000 —	955 37	— —	+ 44 63
j) belysning, bränsle, städning, tvätt, renhållning m. m.	5,000 —	5,529 87	— —	— 529 87
k) skriv- och tryckningskostnader, böcker o. d.	12,000 —	13,709 74	— —	— 1,709 74
x) kostnader av flera slag	4,000 —	4,097 86	— —	— 97 86
2. Hälsovårdsnämndens 1:a avdeln.:				
b) räntor	11,150 —	11,200 —	— —	— 50 —
c) avlöningar, arvoden o. d.	111,178 50	118,522 51	— —	— 7,344 01
d) pensioner och understöd	24,576 —	26,088 —	— —	— 1,512 —
l) driftkostnader	600 —	915 64	— —	— 315 64
q) forselkostnader	11,000 —	10,783 55	— —	+ 216 45
x) kostnader av flera slag	9,740 —	13,195 64	— —	— 3,455 64
3. Dispensärcentralen	130,961 —	125,201 92	— —	+ 5,759 08
förlagsanslag för dispensärverksam- heten	65,000 —	61,291 71	1,720 —	+ 1,988 29
Barnabo Furuhöjd	5,000 —	3,256 20	1,743 80	— —
4. Sommarsanatoriet Sandarne	22,409 —	20,076 61	— —	+ 2,332 39
5. Karantäns- och desinfektionsan- stalten i hamnen	15,330 —	17,747 60	— —	— 2,417 60
6. Kontroll över födoämnen	49,856 —	47,309 84	— —	+ 2,546 16
7. Ränta å fastigheters och inven- tariers bokförda värde	9,850 —	9,850 —	— —	— —
8. Avskrivning å byråns inventarier avskrivning å dispensärcentralens in- ventarier	2,100 — 500 —	2,100 — 500 —	— — — —	— — — —
	543,600 50	543,882 06	3,463 80	— 17,432 36 + 13,687 —
Verkliga inkomster.				
d) bidrag till och ersättning för sär- skilda kostnader	2,500 —	5,205 66	— —	+ 2,705 66
statsbidrag	— —	— —	4,606 25	+ 4,606 25
e) avgift å handel och sjöfart	1,600 —	2,485 10	— —	+ 835 10
g) grundlegor, tomtören, hyror och arrenden	1,200 —	1,200 —	— —	— —
i) räntor och kapitalavbetalningar...	11,150 —	11,200 —	— —	+ 50 —
j) inkomster av flera slag	1,500 —	377 21	— —	— 1,122 79
ersättning för naturaförmåner	15,540 —	11,700 —	— —	— 3,840 —
	33,490 —	32,167 97	4,606 25	+ 8,247 01 — 4,962 79
Kapitalinkomster.				
Skattestat: avskrivn. å inventarier...	2,600 —	2,600 —	— —	— —

Sammandrag:

Verkliga utgifter	—	3,745: 36
Verkliga inkomster	+	3,284: 22
Underskott		461: 14

Bokslutet för Epidemisjukhuset åter-
finnes i sjukhusdirektionens års-
berättelse.

6000172010

Göteborgs universitetsbibliotek

